1 - 2 - 3 Şubat 2024
Kendi Gök Kubbemiz (Yahya Kemal)
Yazan: Yahya Kemal Beyatlı & Sönmez Atasoy
Yöneten: Okday Korunan
6 - 7 - 8 - 9 - 10 Şubat 2024

Bir Ruhun Hikayesi
Yazan: Ingmar Bergman
Uyarlayan: Bénédicte Acolas
Çeviren: İpek Özgüven
Yöneten: Serap Eyüboğlu
13 - 14 - 15 - 16 - 17 Şubat 2024

Çarpışma
Yazan: Müge Oskay
Yöneten: Kubilay Karslıoğlu
20 - 21 - 22 - 23 - 24 Şubat 2024

Tamamen Doluyuz
Yazan: Becky Mode
Çeviren: Lale Eren Dalsar
Yöneten: Elif Erdal
1 - 2 - 3 - 4 Şubat 2024

Meraklısı İçin "Öyle Bir Hikaye"
Yazan: Sait Faik Abasıyanık
Uyarlayan: Savaş Dinçel
Yöneten: Ozan Uçar
8 - 9 - 10 - 11 - 29 Şubat 2024

Çağrılmadan Gelen
Yazan: Maurice Maeterlinck
Çeviren: Memet Fuat
Yöneten: Lale Ertiş Gençtürk
15 - 16 - 17 - 18 Şubat 2024

Her Şey Yolundaymış Gibi
Yazan: Neil LaBute
Çeviren: Ekin Tunçay Turan
Yöneten: Dilek Güven
22 - 23 - 24 - 25 Şubat 2024

Hisseli Harikalar Kumpanyası (Ankara DT)
Yazan: Haldun Dormen
Beste: Melih Kibar
Şarkı Sözleri: Çiğdem Talu
Yöneten: Boğaçhan Sözmen
6 - 7 - 8 - 9 - 10 Şubat 2024

Karmakarışık
Yazan: Ray Cooney
Çeviren: Haldun Dormen & Kemal Uzun
Yöneten: Haldun Dormen
6 - 7 - 8 - 9 - 10 Şubat 2024

Güneşle Buluşmak İsteyen Kardan Adam ***(Çocuk Oyunu)***
Yazan: Matei Visniec
Çeviren: Burak Üzen
Yöneten: Elif Erdal
4 Şubat 2024

Kırmızı Küre ***(Çocuk Oyunu)***
Yazan: Pınar Akkuzu
Yöneten: Güray Dinçol
4 - 18 - 25 - 27 - 28 - 29 Şubat 2024

İZMİR

Oyuncu (Ben-Feuerbach)
Yazan: Tankred Dorst
Çeviren: Sema Engin Edinsel
Rejisör: Gürol Tonbul
1 - 2 - 3 - 6 - 7 - 8 - 9 - 10 Şubat 2024

Çöplük
Yazan: Turgay Nar
Yöneten: Murat Çidamlı
13 - 14 - 15 - 16 - 17 - 20 - 21 - 22
23 - 24 Şubat 2024

Münasebetsiz ***(Prömiyer)***
Yazan: Francis Veber
Çeviren: Can Kapyalı
Yöneten: Cengiz Toraman
27 - 28 - 29 Şubat 2024

Leenane'in Güzellik Kraliçesi
Yazan: Martin McDonagh
Çeviren: Sevgi Sanlı
Rejisör: Metin Oyman
1 - 2 - 3 Şubat 2024

Neyzen Tevfik
Yazan: Prof. Dr. İskender Pala
Yöneten: Murat Çobangil
6 - 7 - 8 - 9 - 10 Şubat 2024

Martı
Yazan: Anton Çehov
Çeviren: Mehmet Özgül
Rejisör: Metin Oyman
13 - 14 - 15 - 16 - 17 - 20 - 21 - 22
23 - 24 Şubat 2024

Majestik
Yazan: Peter Quilter
Çeviren: Nazlı Gözde Yolcu
Uyarlayan & Yöneten: Metin Arslan
27 - 28 - 29 Şubat 2024

Moira'nın Gece Döngüsü
Yazan: Erkan Canlı
Yöneten: Musa Arslanali
1 - 2 - 3 Şubat 2024

Fareler Ve İnsanlar
Yazan: John Steinbeck
Çeviren: Zeynep Avcı
Yöneten: Gökhan Kocaoğlu
6 - 7 - 8 - 9 - 10 - 13 - 14 - 15 - 16
17 Şubat 2024

Radyo-yu Hümayun
Yazan: Özlem Lale Şahin
Yöneten: Levent Ulukut
20 - 21 - 22 - 23 - 24 Şubat 2024

Hamlet ***(Prömiyer)***
Yazan: William Shakespeare
Çeviren: Sabahattin Eyüboğlu
Yöneten: Dr. Öğr. Ü. Ali Barışık
28 - 29 Şubat 2024

Orfin'in Müzik Kutusu ***(Çocuk Oyunu)***
Yazan: Muzaffer H. Kırıkkalp
Yöneten: Burcu Aksakal
11 Şubat 2024

Otobüs Durağında Üç Bencil ***(Çocuk Oyunu)***
Yazan: Özer Tunca
Yöneten: Ozan Yıldırım
18 Şubat 2024

Kral Olmak İstemeyen Aslan ***(Çocuk Oyunu)***
Yazan & Yöneten: Nilbanu Engindeniz
21 - 25 Şubat 2024

BURSA

Harikalar Mutfağı ***(Çocuk Oyunu)***
Yazan: Ege Işık & Haluk Işık
Yöneten: Sıdıka Derya Gümral
1 - 20 - 25 - 27 Şubat 2024

Tarla Kuşuydu Juliet
Yazan: Ephraim Kishon
Çeviren: Hale Kuntay
Yöneten: Ali Volkan Çetinkaya
2 - 3 Şubat 2024

Meraki
Yazan: Molière
Uyarlayan: Ahmet Vefik Paşa
Yöneten: Mert Hürol
6 - 7 - 8 - 9 - 10 Şubat 2024

Lobotomobilin Üç Seferi ***(Prömiyer)***
Yazan: George Brant
Çeviren: Nazlı Gözde Yolcu
Yöneten: Çağdaş Umut Tanyolu
13 - 14 - 15 - 16 - 17 - 20 - 21 - 22 - 23 - 24
27 - 28 Şubat 2024

Sonum Başlangıcımdır
Yazan: Nurduran Duman
Yöneten: Halil Akarsu
1 - 2 - 3 - 8 - 9 - 10 - 29 Şubat 2024

Uçurtmanın Kuyruğu
Yazan: Savaş Dinçel
Yöneten: Serap Uluyol Karanfilci
15 - 16 - 17 Şubat 2024

"Şair, Şiir, Şuur" Mehmet Akif Ersoy
Yazan: Burak Akyüz
Yöneten: Murat Ozan
22 - 23 - 24 Şubat 2024

ADANA

Ortak Cinayetin Suç Duyurusu
Yazan: Ege Kızık
Yöneten: Levent Aras
6 - 7 Şubat 2024

Pirinçler Yeşerecek
Yazan: Sedat Veyis Örnek
Yöneten: Nesimi Kaygusuz
13 - 14 Şubat 2024

Nihayet Bitti
Yazan: Peter Turrini
Çeviren: Sibel Arslan Yeşilçay
Yöneten: Tolga Çiftçi
20 - 21 Şubat 2024

Komik Para
Yazan: Ray Cooney
Çeviren: Haldun Dormen
Yöneten: Birkan Görgün
27 - 28 Şubat 2024

TRABZON

Yalancı
Yazan: Carlo Goldoni
Çeviren: Tarık Levendoğlu
Yöneten: Levent Suner
1 - 2 - 3 Şubat 2024

Kitaplar
Yazan : Stuart M. Kaminsky
Çeviren: Ekin Tunçay Turan
Yöneten: Bilge Emin
8 - 9 - 10 Şubat 2024

Otoban Köpekleri ***(Prömiyer)***
Yazan: Dilan Demirel
Yöneten: Murat Çidamlı
15 - 16 - 17 - 22 - 23 - 24 - 29 Şubat 2024

Sihirli Lamba ***(Çocuk Oyunu)***
Yazan & Yöneten: Cengiz Özek
6 - 7 - 20 - 21 - 25 - 27 - 28 Şubat 2024

DİYARBAKIR

Ölüme Mahkûm Seyirci
Yazan: Matei Visniec
Çeviren: Burak Özen
Yöneten: Baki Erdi Mamikoğlu
1 - 2 - 3 - 8 - 9 - 10 - 29 Şubat 2024

Bir Adam Yaratmak
Yazan: Necip Fazıl Kısakürek
Yöneten: Osman Nuri Ercan
15 - 16 - 17 Şubat 2024

Sen İstanbul'dan Daha Güzelsin (Adana DT)
Yazan: Murat Mahmutyazıcıoğlu
Yöneten: Murat Aslan

22 - 23 - 24 Şubat 2024
Yüzleşme
Yazan: Graham Farrow
Çeviren: Sevda Deniz Karali
Yöneten: Can Ali Çalışandemir
6 - 7 - 13 - 14 - 20 - 21 Şubat 2024

Sığıntılar
Yazan: Slawomir Mrozek
Çeviren: Zihni Küçümen
Yöneten: Mehmet Yıldız
27 - 28 Şubat 2024

Sayı Dedektifleri ***(Çocuk Oyunu) (Prömiyer)***
Yazan: Özlem Saraç
Yöneten: Ergin Özdemir
11 - 18 - 25 Şubat 2024

ANTALYA

Buzlar Çözülmeden
Yazan: Cevat Fehmi Başkut
Yöneten: K. Alpay Aksum
1 - 2 - 3 Şubat 2024

Yoldan Çıkan Oyun
Yazan: Henry Lewis &
Jonathan Sayer & Henry Shields
Çeviren: Mehmet Ergen
Yöneten: Ferdi Dalkılıç
7 - 8 - 9 - 10 - 14 - 15 - 16 - 17 Şubat 2024

Misafir
Yazan: Bilgesu Erenus
Yöneten: K. Alpay Aksum
21 - 22 - 23 - 24 - 28 - 29 Şubat 2024

Ağustos Parkı (Filozof Çocuklar İçin Hikayeler Projesi) ***(Çocuk Oyunu)***
Yazan: Ezop
Çeviren & Uyarlayan: Alperen Kartal
Yöneten: Ebru Kara
4 - 6 - 11 - 13 - 18 - 20 - 25 - 27 Şubat 2024

Masal Treni ***(Çocuk Oyunu)***
Yazan: Hans Christian Andersen
Uyarlayan: Harun Özer
Çeviren & Yöneten: Ebru Kara
4 - 20 - 25 - 27 Şubat 2024

ERZURUM

Yalan Kozası
Yazan: Richard Monks
Çeviren: Eray Eserol
Rejisör: A. Sinan Pekinton
1 - 2 - 3 Şubat 2024

Yeşilçam
Yazan: Uğur Saatçi
Yöneten: Ayşe Pınar Aras
8 - 9 - 10 Şubat 2024

Hiç Kimse
Yazan: Kosta Kortidis
Yöneten: Nesimi Kaygusuz
15 - 16 - 17 Şubat 2024

Palto
Yazan: Nikolay Vasilyeviç Gogol
Uyarlayan: Jean Cosmos
Çeviren: Cemal Süreya
Yöneten: A. Arif Atalay
22 - 23 - 24 Şubat 2024

Sanat (Diyarbakır DT)
Yazan: Yasmina Reza
Çeviren: Yılmaz Onay
Yöneten: Fatih Topçuoğlu
29 Şubat 2024

Canlanan Masallar ***(Çocuk Oyunu)***
Yazan: Umut Uğur
Yöneten: Fatih Topçuoğlu
6 - 7 - 14 Şubat 2024

KONYA

Uzatmalı Oyun ***(Prömiyer)***
Yazan: Barry Creyton
Çeviren: Lale Eren
Yöneten: Birkan Görgün
1 - 2 - 3 - 8 - 9 - 10 Şubat 2024

Murtaza
Yazan: Orhan Kemal
Oyunlaştıran: Günay Ertekin
Yöneten: Halil Akarsu
15 - 16 - 17 - 22 - 23 - 24 Şubat 2024

Trendeki Kız
Yazan: Paula Hawkins
Oyunlaştıran: Rachel Wagstaff & Duncan Abel
Çeviren: Ekin Tunçay Turan
Yöneten: Zeki Gürdal Karaoğlu
29 Şubat 2024

Kurbağa Vırak ***(Çocuk Oyunu)***
Yazan: Kutlay Akbal
Yöneten: Özgür Baş
6 - 7 - 13 - 14 - 20 - 21 Şubat 2024

Engel ***(Çocuk Oyunu) (Prömiyer)***
Yazan: Serhat Karaoğlan
Yöneten: Yeşim Alıç
27 - 28 Şubat 2024

SİVAS

Eski Fotoğraflar
Yazan: Dinçer Sümer
Yöneten: Ece Okay
1 - 2 - 3 Şubat 2024

Eyvah Yine Karıştı (Oscar)
Yazan: Claude Magnier
Çeviren: Asude Zeybekoğlu
Yöneten: Ferdi Değirmencioğlu
8 - 9 - 10 Şubat 2024

Başıboş ***(Prömiyer)***
Yazan: Adam Szymkowicz
Çeviren: Servet Sibel Aybar
Yöneten: Ebru Kara
15 - 16 - 17 - 22 - 23 - 24 Şubat 2024

Donör ***(Prömiyer)***
Yazan: Branko Ružić
Çeviren: Nazlı Gözde Yolcu
Yöneten: Saydam Yeniay
29 Şubat 2024

Pofu ***(Çocuk Oyunu)***
Yazan: Meriç Coşar
Yöneten: Musa Arslanali
4 - 7 - 18 Şubat 2024

Peter Pan ***(Çocuk Oyunu)***
Yazan: James Matthew Barrie
Çeviren: Can Gürzap
Yöneten: Ozan Kalkan
11 - 21 Şubat 2024

Gizli Bahçe'nin Bezelyesi ***(Çocuk Oyunu) (Prömiyer)***
Yazan: Özge Şenol
Uyarlayan: Alperen Kartal
Yöneten: Ebru Kara
14 - 25 - 28 Şubat 2024

VAN

Kurtlar Sofrası ***(Prömiyer)***
Yazan: Vahê Katcha
Uyarlayan: Julien Sibre
Çeviren: Şefik Onat
Yöneten: Mithat Erdemli
1 - 2 - 3 - 8 - 9 - 10 Şubat 2024

Aşık Veysel (Ankara DT)
Yazan: Osman Nuri Ercan
Yöneten: Alpay Ulusoy
15 - 16 - 17 Şubat 2024

İtaat İlâmı
Yazan: Musahipzade Celâl
Yöneten: Can Ali Çalışandemir
22 - 23 - 24 Şubat 2024

Siyabend İle Xecê
Yazan: Cem Düzova
Yöneten: Gül Urgan Yıldız
29 Şubat 2024

Büyülü Prens ***(Çocuk Oyunu)***
Yazan & Yöneten: Ersin Ayhan
4 - 6 - 7 - 11 - 20 - 21 - 25
27 - 28 Şubat 2024

KAYSERİ

Kitaplar (Trabzon DT)
Yazan : Stuart M. Kaminsky
Çeviren: Ekin Tunçay Turan
Yöneten: Bilge Emin
1 - 2 - 3 Şubat 2024

Bahar Noktası
Yazan: William Shakespeare
Türkçe Söyleyen: Can Yücel
Yöneten: K. Betül Gökçer
8 - 9 - 10 - 29 Şubat 2024

Ramses
Yazan: Sébastien Thiéry
Çeviren: Ebru Kara
Yöneten: Nehir Demirel
15 - 16 - 17 - 22 - 23 - 24 Şubat 2024

Deniz Kızı ve Sevimli Korsanlar ***(Çocuk Oyunu) (Prömiyer)***
Yazan: Özlem Saraç
Yöneten: Ezgi Mutlu
7 - 11 - 14 - 18 - 21 - 25 - 28 Şubat 2024

Genel Müdürlük gerektiğinde oyun düzeninde değişiklik yapabilir.

/devlettiyatrolari /devtiyatro /devlettiyatrolari
www.devtiyatro.gov.tr

yeni tiyatro

Türkiye Cumhuriyeti'nin 100. Yılı
Saygıyla...

ISSN: 1307 - 6965
www.yenitiyatrodergisi.com

Şubat 2024
Sayı: 170
Yıl: 18
Fiyatı: 85 TL / **Taahhütlü fiyatı:** 150 TL

Yayın Türü: Yerel Süreli
İmtiyaz Sahibi: Ömer Göktaş
Sorumlu Yazı İşleri Müdürü ve Genel Yayın Yönetmeni:
Erbil Göktaş

Editör:
Sema Göktaş

Hakem Kurulu:
Prof. Dr. Semih Çelenk, Prof. Dr. Ayşe Didem Uslu, Prof. Dr. Sema Göktaş, Prof. Dr. Erhan Tuna, Dr. Öğr. Üy. Erbil Göktaş

Yayın Kurulu:
Erbil Göktaş, Sema Göktaş, Mustafa İri, Ezgi Özcan, Oğuz K. Oğuz, Muhammed Furkan Altınkaynak, Hayrettin Filiz

Hukuk Danışmanı:
Av. Savaş Seyitligil

Reklam Direktörü:
Mustafa İri
Telefon: +90 534 656 45 03

Yurtiçi Temsilcilikler:
Adana: Derya Filikçi, **Ankara**: Mahmut Topçu, **Antalya**: Hasan Kollez, **Aydın**: Emel Selek, **Bartın**: Zafer Gecegörür, **Bitlis**: Gökmen Okdayan, **Bursa**: Nergiz Acar, **Çorum**: Mustafa Taşkıran, **Erzurum**: Emrah Çilgi, **Eskişehir**: Güney Merve Uysal, **Gaziantep**: İbrahim Yılmaz, **İzmir**: Ufuk Aşar, **Karadeniz**: Umut Şahin, Erdal Karakurt, **Kayseri**: Hülya Göktaş, **Kocaeli**: Lütfü Ufuk Gönüllü, **Kütahya**: İbrahim Vehbi Atabay, **Muğla**: Nafize Çetin, **Mersin**: Kutbettin Aslan, **Ordu**: Yasin Akyüz, **Van**: Sabri Şenol

Yurtdışı Temsilcilikler:
Almanya: Şener Bağ, **Avustralya**: Tommy Murphy, **Hollanda**: Şaban Ol, **İngiltere**: Meral Karamuk Uğurşan, **İsviçre**: Elmas Uzun, **Kanada-ABD**: Mahmut Şenol, **Litvanya**: Simona Orinska, **Romanya**: Cristina Modrenau, **Yunanistan**: Evdokimos Tsolakidis

Dizgi:
Muhammed Furkan Altınkaynak
Telefon: +90 545 905 4238

Fotoğraf Editörü:
Yavuz Yılmaz
Bora Elber

Yeni Tiyatro Dergisi:
Kemalpaşa Mah. Cumhuriyet Cad. No: 66, Petan İşhanı, Kat: 2/11, İzmit/Kocaeli

İletişim:
Telefon: 0 216 334 89 75 / 0533 552 76 09
E-posta: erbilgoktas@hotmail.com
İcadiye Mah. Sofracı Sok. 8/8 Kuzguncuk-Üsküdar-İstanbul

Baskı:
Akademi Ajans Matbaa
Davutpaşa Cad. Güven San. Sit. C Blok, No: 230 Topkapı/İstanbul

Yeni Tiyatro Dergisi 18 Yaşında...

İÇİNDEKİLER

Sunuş
Basılı Yayınlar ve Dijital Kıyamet
Erbil Göktaş

İnceleme/5
Türk Tiyatrosu'nun Dipten Gelen Dalgaları: Belediye Tiyatroları
Sema Göktaş

Söyleşi/8
ikincikat ve Temaşa El Ele...
Mustafa İri

Eleştiri/12
Yine Bir Gün Şehir Tiyatrosu'ndayız...
Oğuz K. Oğuz

Anı/14
Araf'ta Kırgın Çığlık: Önder Bargıç
Haluk Işık

Araştırma/17
Bursa'da Çocuk Tiyatrosu - 1
Uğur Ozan Özen

İnceleme/20
Fikret Şadi Karagözoğlu'na Saygı Yazıları - 4
Hayrettin Filiz

İnceleme/23
Tom ve Jerry'yle Kafayı Bulmaya Hazır Mıyız?
Ümit Kireççi

Eleştiri/26
Yazar Kaan Erkam ve Sahnelenen Oyunları
Erdem Bilge Az

Eleştiri/29
Ankara Devlet Tiyatrosu'ndan "Gonzago'nun Öldürülmesi"
Mahmut Topçu

Eleştiri/31
Hücreler (2024): "Engin Günaydın'ın Sürrealist Komedisi Zirve Yapıyor"
Yaşam Kaya

Eleştiri/33
Bursa Devlet Tiyatrosu'ndan "Othello"
Taylan Ertuğrul

Anı/36
Perihan, Sabahat, Afet, Şehnaz, Perizad, Müstesna, Hürrem ve Nigar'dan Perran'a...
Pınar Çekirge

Duyurular ve Haberler/38

Kaybettiklerimiz/40

BASILI YAYINLAR VE DİJİTAL KIYAMET

ERBİL GÖKTAŞ

Son günlerde hayatın bütün alanlarında olduğu gibi kağıt fiyatlarında da baş döndürücü bir artış yaşıyoruz. Öyle ki yetişmek mümkün değil. Bu durum bizi zorluyor mu? Zorluyor. Bir parça nefes aldırır diye biraz derginin fiyatını artıralım dedik, artırdık da. Ama yetişmek ne mümkün. "Bırak dağınık kalsın" dedi arkadaşlar. Bakalım nereye kadar diyoruz…

Bir taraftan da düşünüyorum. Kendi kendime "neyin inadı bu" diyorum. Evet, bu neyin inadı?

Düşünürken neyin inadı olduğunu buldum. Onu paylaşmak, hem de belgelemek istiyorum bu sayıda, bu köşede. Çok yıllar önce, daha üniversitede öğrenciyken yaşadığım bir olaya dayanıyor bu inat. Dr. Efdal Sevinçli, Türk Tiyatrosu derslerimize giriyor o sıralarda. Hoca Türk tiyatrosunun en iyi araştırmacılarından biridir. O günlerde hangi kitabı için çalışıyordu bilmiyoruz tabii, biz öğrenciyiz henüz. Hepimize görev verdi. İzmir Milli Kütüphane'ye gideceğiz ve gazetelerde çıkan tiyatro haberlerini tarayacağız. Herkesin payına ikişer yıl düşüyor. Benim payıma da Akşam Gazetesi'nin 1951-52 yılları düşmüştü. Görevi bitirmem uzun bir zaman aldı. İzmir Milli Kütüphane'yi birçok insan bilir. İzmir Milli Kütüphane bir efsanedir. Hep efsaneydi. Bir kere önünden geçerken bile o güzel bina sizi büyüler. Sonra koskocaman salonu, salondaki kitap kokusu. Sadece kitap değil, dergi, gazete gibi bütün o selülozik matbuatın zamanla hemhal olunca ulaştığı bir çeşit bilgeliğin koku hali. Bana hep öyle gelmiştir. Neyse, o zaman öğrenciyiz ve açık söyleyeyim neye bulaştığımızın pek farkında da değiliz. Bir an önce işi bitirip Kordon'a, Pasaport'a kendimizi atmak derdindeyiz. Öyle olmadı tabii. Ben o gazetelere daldım ve çok zor çıktım. Sadece tiyatro haberlerini değil, bütün haberleri okuyorum şaşa şaşa. Hızımı alamayıp kendi kendime başka başka yayınları da taradım. Hatta eski yazı bilmediğim halde Osmanlı gazetelerine bakmışlığım, dokunmuşluğum bile var. Derken ödev bitti. Sonra bir şey oldu. "Acaba Efdal Hoca aslında bunu mu planladı?" diye de çok düşünmüşümdür. Basılı olan bir şeyin zamana nasıl direndiğini gözümle görmüştüm. Bir konu haber oluyorsa, hakkında ufacık da olsa yazılıyorsa bir tür direnç kazanıyordu. Çünkü tüm bir toplumun hafızasında yer etmiş oluyordu. Biri unutsa, öbürü, o unutsa diğeri, herkes unutsa basın var. Kitap, gazete, dergi, hepsini kastediyorum. Basılı yayın toplumun hafızasıydı aslında ve o hiçbir yere gitmiyordu.

İşte benim inadım buradan geliyor. Efdal Hoca'nın yıllar yıllar önce yaptırdığı bu ödev beni matbuata kopmaz bağlarla bağlayacakmış meğer.

18 yıldır toplumsal hafızayı besliyoruz. Türk tiyatrosunun arşivini tutuyoruz. Suda yürüyen bir sanatın ayak izlerini takip ediyoruz biz. Hepimiz için. İşte bu yüzden dijital mecralara adım atmak için acele etmeden çalışıyoruz. Aslında biraz çekinerek korkarak. Çünkü malum, kıyamet senaryoları uçuşuyor her tarafta. Yok dijital kıyamet, yok güneş patlaması. Elektrik kesilecek, internet gidecek vs. Gerçekten de bu tür olaylar yaşanırsa ne olur acaba? Hadi internetten önceki dünyayı biliyoruz da elektriksiz dünyayı uzun süre tecrübe etmişliğimiz yok. Olmasın da. Bu hissiyat içersinde var gücümüzle çalışıp 170. Sayımızı sizler için hazırladık. Bakmayın öyle yakındığıma, sızlandığıma. Basılı olana tutkumuz bu gemiyi daha çoook yürütür.

Yaşasın tiyatromuz!!! Yaşasın matbuat!...

TÜRK TİYATROSU'NUN DİPTEN GELEN DALGALARI: BELEDİYE TİYATROLARI

Sema Göktaş

Fotoğraf: İBBŞT

Son yıllarda büyükşehir ve ilçe belediyelerinin bünyelerinde belediye tiyatroları kurulduğunu git gide daha sık işitir olduk. Tiyatromuz açısından belli bir olgunluğun göstergesi sayılabilecek bu ivmeyi doğuran farklı nedenler bulunabilir. Ama coğrafi bölgelere bakıldığında, en ücra ilçeden en merkezi ile kadar, şaşılacak kadar çok sayıda yerleşim biriminde, aslında hemen hemen aynı motivasyonla hareket ederek bir araya gelen, tiyatro yapan, yapmaya çalışan, tiyatro yapmanın koşullarını oluşturmaya çalışan insanlar olduğunu görmek, bilmek tiyatromuz açısından ne kadar ümit verici. Benim de son yıllarda sık sık güzel yurdumuzun birçok ilçesi ve ilinde bizzat gözlemleme, oyunlarını seyretme fırsatı bulduğum bu tiyatroların hemen hemen hepsinin en ortak, en can alıcı sorunu, çalışanlarının kalıcı kadrolarda istihdam edilememesi. Çünkü artık belediye tiyatroları her yerde ya belediye şirketleri üzerinden, ya da belediyenin başka birimleri üzerinden istihdam ettiği sözleşmeli personelle kadrolarını kuruyor. Haliyle bu kadrolar hem kalıcı değil, hem tiyatronun kendi kadroları değil. Belediyeler politik oluşumlar olduklarından ve seçimlerle yenilenme ihtimali hep sözkonusu olduğundan, aynı partiden başka bir kadro yönetime geldiğinde bile tiyatro kadrolarının değiştirilme, sağa sola sürülme, dağıtılma ihtimali var, ki örneklerini hep görüyoruz. Karşılıklı açılan davalar, dedikodular, tiyatroya gitmesi gereken enerjinin saçma sapan konular için harcanması vs. Söz konusu tiyatroların kuruluş süreçlerinin, hemen hemen her yerde sürdürülebilirlik açısından olumlu ve olumsuz bir takım "benzeş" unsurlar taşıdıklarını söylemek mümkün.

Ülkemizde bilinen en eski belediye tiyatrosu, 1914'te kurulan ve 1931'de de İstanbul Belediyesine bağlanan Darülbedayi. Yani bugünkü adıyla, İstanbul Büyükşehir Belediyesi Şehir Tiyatroları. Şehir Tiyatroları kurulduğunda daha Devlet Tiyatroları

Fotoğraf: "Berrak ile Kurak", Çocuk Oyunu, Erzurum Şehir Tiyatrosu, 2023

yok. Zaten Darülbedayi'nin kurulmasının hemen ardından başlayan I. Dünya Savaşı, bu süreci de epey sıkıntıya sokuyor. Kuruluş çalışmaları için davet edilen Andre Antoine birkaç ay içinde ülkesine dönüyor. Yine de bütün bu olumsuz koşullara rağmen Darülbedayi yoluna devam ediyor. Kuruluş amaçlarına uygun olarak tiyatro okuluna ilk öğrencilerini alıyor, ki bu öğrencilerden biri de Muhsin Ertuğrul'dur, daha sonra da sahnelenen Çürük Temel'le bir okul olmaktan çıkıp profesyonel bir tiyatroya dönüşmenin ilk adımı atılmış oluyor.

Bugüne geldiğimizde, kuruluşunun üzerinden 110 yıl geçmiş bulunan bu kurumun, İstanbul'un kültür sanat hayatına verdiği katkıların çok değerli olduğunu görüyoruz. İBBŞT hayatımızda olmasaydı, burada tiyatro yapanlar, buradan yetişmiş sanatçılar, bu kurumun on yıllar boyu sahneleyip İstanbullulara sergilediği oyunlar, bu oyunları seyrederek duygu düşünce dünyalarını zenginleştiren seyirciler de olmazdı… Daha da önemlisi, İBBŞT, belediye tiyatroları fikrinin de ilk uygulandığı yerdir ve bu bakımdan bir öncüdür. Evet, İstanbul bir metropol. Günümüzde burada artık Devlet Tiyatrolarının 8, İBBŞT'nin 12 sahnesi var. Sezon boyunca bu sahnelerde çeşit çeşit oyunlarla perdeler açılıyor. Son yıllarda irili ufaklı birçok özel tiyatroda da git gide artan bir prodüksiyon bolluğu görüyoruz. Bu çeşitlilik içinde bile, İBBŞT'nin tiyatro üretiminin payı hala hem niceliksel hem de niteliksel olarak kendine özgü ağırlığını korumaktadır.

Anadolu'ya gelince, yerleşik bir tiyatronun bir şehrin kültürüne, orada şekillenen toplumsal yaşama verdiği katkıya paha biçilemez. Kurumsal tiyatrolar, yani Devlet Tiyatrosu ya da Belediye Tiyatroları haftada üç ya da dört gün perde açıyorlar. Bu tiyatroların binaları, ışıklandırılmış girişleri, şehrin işlek bölgelerindeki reklam panolarında görülen afişleri bile, yani tiyatro olgusunun kendisi değil aurası bile o şehir için sıradışı bir şey. Günlük yaşamı renklendiren, değer katan, yücelten bir seçenek tiyatro. Ve orada. Ulaşılabilir durumda. Bu etkileşim çok önemli. Hem tiyatromuz açısından, hem de insanımız açısından.

Peki Anadolu'daki insanımızın elini uzattığında tutabileceği kadar yakınına gelen bu tiyatro nasıl bir tiyatro?

İşte belediye tiyatroları bu noktada bugün sessiz bir devrimin habercileri, hatta özneleri durumundalar.

Bundan otuz küsur yıl önce Erzurum'da Atatürk Üniversitesi Edebiyat Fakültesine bağlı bir bölüm olarak kurulmuş olan Tiyatro Bölümünde çalışmaya başladığımız zaman, şehirde yerleşik ne Devlet Tiyatrosu vardı ne de Şehir Tiyatrosu vardı. Ama en şaşırtıcı olan şey, bazı öğrencilerimizin hayatlarında hiç tiyatroya gitmemiş olmalarıydı. Derken şehre bir turne topluluğu geldi. Çocuk oyunu oynadıklarını

öğrendik. Hemen öğrencileri toplayıp canlı canlı tiyatro izleyebilsinler diye oyuna götürdük. Sonuç tam bir hayal kırıklığı oldu. Çünkü gelen ekip maalesef "korsan çocuk tiyatrosu" denilen oluşumlardan biriydi. Ne oyuncuları oyuncu, ne oyunları oyun ve ne de prodüksiyonları prodüksiyon. Tiyatro görmemiş öğrencilerimiz yine tiyatro görmemiş oldular. Çünkü onlara "tiyatro böyle birşey değildir" diye diye bir hal olduk. Aradan birkaç yıl daha geçti. 1997'de Erzurum Devlet Tiyatrosu yerleşik kadrosu kuruldu. Erzurum'a Devlet Tiyatrolarının kalıcı olarak gelişi, oradaki tiyatro okulu için önemli fırsatlar yarattı. Mezunlar için iş, öğrenciler için uygulama alanı, okul için öğretim elemanı desteği gibi. Okul da Erzurum Devlet Tiyatrosu için güçlü bir paydaş oldu diye düşünüyorum. (Söylemeyi unuttuğum çok önemli bir şey daha var: Bütün o zor yıllarda, daha Devlet Tiyatrosu da şehre gelmemişken, TRT Erzurum Radyosu oradaydı. TRT'nin idealist, becerikli prodüktörleri vardı o yıllarda, bu prodüktörlerden Ahmet Büyükçulhacı'nın teşviki ve yüreklendirmesiyle, bir drama şubeleri bile olmamasına rağmen o radyo için oyunlar, skeçler, dizi dramalar yazdık, seslendirdik. Öğrencilerimiz için olmasa bile oradaki öğretim elemanı kadrosu için değerli bir alan yaratmış oldular.) Buradan asıl şuna gelmek istiyorum: Birkaç hafta önce Adana Şehir Tiyatrosu'nun düzenlediği 8. Şehir Tiyatroları Festivali dolayısıyla Adana'dayken festivale davet edilen ekipler arasında Erzurum Şehir Tiyatrosu'nu gördüm. Gencecik pırıl pırıl bir ekip. Çok etkilendim ve duygulandım tabii. Çünkü Erzurum benim on yıl yaşadığım ve okuluna kuruluş yıllarında emek verdiğim bir şehir. Pervin Ünalp'in "Geç Kalanlar" oyunuyla gelmişlerdi. Ekip alaylı ve Erzurum mezunu okullu oyunculardan oluşuyordu. Oyunun yönetmeni ise yine Erzurum mezunlarından, Prof. Dr. Bünyamin Aydemir. Ben oradayken öğrencilere gönül rahatlığıyla gösterecek oyun bulmak bile meseleydi, ama bugün şehir kendi potansiyeliyle bir tiyatro kuracak duruma gelmiş! Erzurum şehrinin, benim bizzat tanık olduğum kadarıyla, tiyatro serüveni işte böyle.

Erzurum sıradışı bir örnektir. Şehrin tiyatro kültürü açısından dönüşümünde tiyatro okulu çok etkili olmuştur. Peki, bu okuldan mezun olan, bölgeden ya da bölge dışından gelen çocuklar şimdi neredeler? Bir kısmı Atatürk Üniversitesi'nde, mezun oldukları okulda öğretim üyesi olarak çalışıyor; Erzurum Devlet Tiyatrosu'nda olanlar var, hatta şu anki bölge müdürü de Erzurum mezunu, Sezai Yılmaz. Erzurum Devlet Tiyatrosu'nda ya da Devlet Tiyatrolarının diğer sahnelerinde sayamayacağım kadar çok mezun var. Geçenlerde Bursa Devlet Tiyatrosu yapımı Othello'yu ikinci kez izledim ve çıkışta bazı oyuncularla tanışma fırsatım oldu. Bunlardan biri de Iago'yu oynayan oyuncu, Salih Cem Şener. Adetim olduğu üzere, çok beğendiğim her oyuncuya yaptığım gibi hangi okuldan mezun olduğunu sordum. Erzurum'dan dedi. Aradan sadece otuz yıl geçmiş. Ve Erzurum'un tiyatro açısından geldiği seviyeye bakın.

Konumuz Türk Tiyatrosu'nun değişim dinamiklerine başka bir açıdan yaklaşmak. Bu değişim elbette "iyi tiyatroya" doğrudur, öyle olmalıdır, herşeye rağmen öyle olduğunu da görüyoruz. İyi tiyatro deyince, bütün biçim ve içerik koşul ve kısıtlarından uzak, hangi türde yapılıyorsa o türün gereklerini gayet temiz ve yaratıcı bir şekilde yerine getiren, özen gösterilmiş çalışmaları kastediyorum. Bu tür prodüksiyonlar ise işi tiyatro olan insanlarca gerçekleştirilebilir; bu da tiyatroda okullaşmayla, yani tiyatro okumuş insanların artmasıyla mümkündür. (Burada ömürlerini tiyatroya adamış, tiyatroyla yatıp kalkmış nefes almış alaylı tiyatro sanatçılarını ayrı tutuyorum.) İşte bugün, Anadolu'nun birçok yerleşiminde görülen belediye tiyatroları ve bunların sayısındaki artış, bu dinamiklerin eseridir.

Tiyatro okulları elbette çok değerlidir ve vazgeçilmezdir. Devlet Tiyatrolarının bölgelerde yeni sahneler açması da elbette çok değerlidir, işlevseldir ama nihayetinde adı üstünde devlet eliyle, tiyatro okulları gibi, yukarıdan aşağıya kurulur bu sahneler. Belediye tiyatroları ise orada yıllardır tiyatro için çalışan tiyatro emekçilerinin gayretiyle, aşağıdan yukarıya doğru kurulur; bu nedenle belirdikleri sosyal dokuda tiyatro sanatı açısından en azından niceliksel bir yoğunlaşmanın göstergesi olarak kabul edilebilirler. Tiyatro mezunlarının artması ve kendi mesleklerini icra etmek isteyen bu gençlerin, Anadolu'nun çeşitli bölgelerinde işte böyle dipten gelen dalgalarla belediyelerin olanaklarını zorlaması ve buralarda kurulan belediye tiyatroları sivil karakterleri nedeniyle çok kıymetlidir. Bu tiyatrolarda profesyonelliğin artmasının ise zamanla "iyi tiyatroyu" muhakkak getireceğini düşünüyorum. Tiyatromuzun taşrasında, son yıllarda yaşadığımız durum budur. Belediye tiyatrolarının öncülüğünde, yavaş ama geriye döndürülemez biçimde Türk Tiyatrosu kendi sessiz devrimini gerçekleştirmektedir.

İKİNCİKAT VE TEMAŞA EL ELE...

Mustafa İri

ikincikat ve Temaşa tiyatrolarının biraraya gelmesiyle Kadıköy'de yeni bir tiyatro mekânı doğdu: ikincikat Kadıköy. Bu güzel ortaklığı kuran, Eyüp Emre Uçaray, Abdullah Kaan Başkıran ve Şenay Ceviroğlu ile söyleştik.

ikincikat öncesi hatta çocukluk yıllarından başlayarak seni kendi cümlelerinle tanıyalım. Kimdir Eyüp Emre Uçaray ve tiyatro virüsünü nasıl kapmıştır?

Tiyatroya Üsküdar'daki ortaokulumda Şahin Şahin isimli matematik öğretmenimizin ön ayak olmasıyla başladım. İki yıl boyunca okulun tiyatro kolunda oyun çıkardık. Daha sonrasında lise ve üniversite ile devam eden amatör bir süreç başladı. Bu amatör süreç evrilerek **ikincikat**'ı kurmamızla beraber profesyonel olarak devam etti.

İstiklâl Caddesi dönemi vardır 2.000'lerde. Milenyum yılları. Mısır Apartmanı'ndaki DOT. ikincikat Beyoğlu. Tam bir ekoldünüz. Nasıl başladı her şey ve nasıl devam etti?

Ekol demek biraz iddialı olabilir diye düşünüyorum. Tiyatro yapmak isteyen, anlatacak hikâyeleri olan gençlerdik. Ve sektörün de bize açtığı fazla bir alan yoktu. Alternatif ve daha küçük salonlar henüz revaçta değildi, yok denecek kadar azdı. Esasında DOT'un açtığı yoldan biz de kendi alanımızı oluşturmaya başladık. Hem öğrendik hem anlattık. Bizim için keyifli yıllardı. Sonrasında işler büyüdü, Karaköy'e taşındık. Daha büyük prodüksiyonlar yapmaya başladık. Uzun bir süreç bu tabii, içinde batmalar ve çıkmalar da var. Akışın içinde birçok değişim ve dönüşümle birlikte şu anda Kadıköy'de yeni yerimizde kaldığımız yerden devam ediyoruz.

Hangi oyunları hatırlıyorsun en çok? Seni en çok zorlayan, ya da en unutamadığın?

Bence en özel yıllar, -belki seyirciler için de öyle düşünüyorum- **ikincikat**'ın Olivia geçidindeki ilk yıllarıydı. O daracık yere bir sürü oyun, gösteri ve hikâye sığdırdık. Orada geçirdiğimiz zaman, hiç unutamayacağım bir anı olarak kaldı bende. Eldeki imkânlarla, ekonomik zorluklara rağmen bir şeyler yapmaya çalışıyorduk. O zamanki çıkarttığımız oyunlar, "Açık Saçık Birkaç Polaroid", "Korku Tüneli"… Bu iki oyunumuz ve bunlardan aldığımız reaksiyonlar hiç unutamadığım oyunlardan ve anlardandır.

Geçen yıllarda yaşam kolaylaşmıyor zorlaşıyor. Yine de ayakta kalmak önemli. Türkiye'de tiyatro işi yapmak, yapımcı, yönetmen, yazar olmak akıl kârı mı?

Tiyatro, ne kadar profesyonel bir ekiple de yapsan amatör kalan bir alan benim için. O yüzden hiçbir zaman akıl kârı olmadı. Hep borç ödedik, ona koş buna koş derken bir sürü zorlukla karşılaştık. Hâlâ da karşılaşıyoruz. Ama yavaş yavaş bazı oluşumlar

örneğin Tiyatro Kooperatifi olsun, özel tiyatroların bir araya gelerek kurdukları dernekler ve platformlar olsun, bunlar esasında bence yavaş yavaş bu işin daha akılcı bir çerçevede daha sektörel bir şekilde yapılmasına ön ayak oluyor diye düşünüyorum. O bakımdan çok umutluyum. En azından belki bizim çektiğimiz sancıları bizden sonraki arkadaşlarımız, meslektaşlarımızın yaşamayacağı ümidi içerisindeyim. Biz de kafa göz yararak bir şekilde işin içinden çıktık, varlığımızı devam ettiriyoruz tabii ama özellikle bizim ilk başladığımız yıllarda yaptığımız şeyler biraz cahil cesareti ile yaptığımız şeyler olmuş diyebilirim.

Yeni mekân Hasanpaşa'da harika bir konumda. Aynı cadde üzerinde önemli komşular da var. Müze Gazhane, Emek Tiyatrosu… ve Abdullah Kaan Başkıran ile harika bir ortaklık… Nasıl oldu bunlar?

Bizim Abdullah ile ortaklığımız pandemide başladı. Pandeminin zorlu koşulları hayatımızdan birçok şeyi götürdü. **ikincikat** Karaköy'ü kapattık. Ama birçok yeni dost ve arkadaş da kazanmış olduk. Abdullah da onlardan biri. Şenay Abla, Abdullah, Ufuk… Bunların hepsi bizim o dönemde tanıştığımız ve beraber yol yürüdüğümüz insanlar oldu. Daha ismini sayamadığım bir sürü insan var tabii. Pandeminin bütün zorlu ve sıkıntılı koşullarını beraber geçirdik. Hatta o dönemde Sahne ve Gösteri Sanatları Derneği adlı bir dernek de kurduk. Yine orada beraber projeler yaptık. Süreçte yakaladığımız uyum ve sağladığımız güven, **ikincikat**'ın yeniden kuruluşunda benim desteğe ihtiyacım olduğu zaman onların da taşın altına ellerini sokmalarıyla şu anki son halini aldı. Yeni yerimizde, yine hep birlikte güçlü bir şekilde sezona merhaba dedik.

Alternatif sahnelerin, butik oyunların uğrak yeri de oldunuz. Aylık oyun programına baktığımızda çok renkli ve çeşitli başarılı işler var. Nasıl belirliyorsunuz ve Şubat ayında neler izleyeceğiz?

Biz direkt bir eleme yapmıyoruz ama şöyle bir şeye inanıyorum ben; yaydığımız enerji daha bizim gibi olanı çekiyor bize. İyisi ve kötüsünü ayırmak başka bir şey, tiyatroya aynı perspektiften bakan insanların bir araya geldiği bir yer **ikincikat**, bu sebeple çok mutluyum. Misafir ettiğimiz ekipler de tiyatroya tutkuyla bakıyorlar bence. Şubat ayında da yine çok farklı ve renkli oyunlar izleyeceğiz. Tiyatro Oyuncakçı'dan "Süveyda", Tiyatro İhtimal'den "Müdahale", yine Tiyatro Opia'dan "Ortak Cinayetin Suç Duyurusu" ve "Kassandra" ve daha sayamadığım birçok ekip ve oyunla aynı sahneyi paylaşacağız. Seyircilerimiz, detaylı programımızı instagram hesabımızdan da takip edebilirler.

Tiyatro işi yapan bir yaratıcı sanatçı olarak seni en çok yoran şey ne? Ya da her seferinde zor olan?

Tiyatro işine emek veren bir insan olarak herhalde bu işin en yorucu kısmı yaptığınız işi seyirciye ulaştırmak ve duyurmak. Bu konu her geçen gün daha da zor olmaya başlıyor. Bizim için sosyal medya çok önemli bir güçtü ama zaman içinde sosyal medyanın kullanılış şeklinin değişmesi, belki bizim ona adapte olamamamız, yeni yollar denememiz sosyal medyanın da daha kalabalık bir mecra olmasına yol açtı. Bu kalabalıkta görünür olmak belki çok daha zor. O yüzden yaptığımız iyi işleri seyirciye duyurmak, onlara ulaşmak bazen zor olabiliyor. O yüzden belki de tiyatro dergileri, bu alanda yayın yapan dergiler çok önemli. Çünkü onlar çoğu zaman bizim vitrinimiz oluyorlar. Onlara sahip çıkmak da bu evrede çok önemli diye düşünüyorum bir noktada.

Genç izleyici profilini nasıl buluyorsun? Eskilere göre daha mı akıllı bir nesil var?

Genç seyirciler bence çok daha bilinçli tüketiciler. Çünkü artık şu dönemde körü körüne ünlü bir oyuncu oynuyor ya da popüler bir ekip bunu sahneliyor diye değil daha çok yorumlar ve deneyimlerden hareketle oyun izleme yoluna gidiyorlar. Seçme ve sağaltma, seçimleri zevklere göre kategorileştirme durumu mevcut. Bunun en büyük sebebi ekonomik etkenler de olabilir. Çünkü eskiden insan ayda dört beş tane oyuna gidebilirken şimdi ayda bir kere oyuna gidebiliyor belki de. O yüzden daha bilinçli ilerliyorlar. Bu da bence güzel de bir şeye dönüşüyor. Krizler fırsat yaratıyor bir noktada. Seyirci olarak bütün deneyimi yaşayıp bunun tiyatroya yansıyacağını bilerek gelmesi tiyatrolar açısından güzel bir şey.

Son olarak Türk Tiyatrosu'nun genel gidişatı ile ilgili bir mesaj vermen gerekse ne söylerdin, nelerin değişmesini isterdin?

Daha çok bir arada olmaya ihtiyacımız var. Daha az tartışıp, daha az ayrışıp daha bir arada olup ortak sorunlarımıza ortak çözümler bulmaya ihtiyacımız var. Evet bir bayrak desteği var. Birileri devralıyor birileri devam ettiriyor ama git gide esasında süreç içerisinde bulduğumuz şansları ve fırsatları kaybettiğimiz oluyor. O yüzden bir arada olalım ki fırsatların elimizde eriyip gitmesine engel olalım, sesimiz daha yüksek çıksın.

Abdullah Kaan Başkıran ve Şenay Cevrioğlu ile devam ediyoruz. Tiyatro sanatı, görünen ve görünmeyen birçok bileşenle var olur ve ayakta kalır. Oyuncuların, teknik ekibin de ötesinde başka bir güçlü kale vardır ki, o da evin direği gibi korur, kollar ve yaşatır tiyatroyu. Yapımcılık ve organizatörlük belki de bu sanatın en zor ve karmaşık alanı. Abdullah Kaan Başkıran kimdir ve nasıl başladı tiyatro macerası?

İlk olarak belediye konservatuvarının sınavına girdim. O zamanlar oyunculuk benim için büyük bir tutkuydu ve kazandım. Oradaki eğitimden sonra özel bir tiyatroda oynamaya başladım. Ama bir vakitten sonra oyuncu olarak çalıştığım tiyatronun organizasyonundaki sıkıntılardan ve oyunculara karşı takınılan tutumdan dolayı "Ben daha iyisini yaparım!" diyerek ve tabiri caizse cahil cesaretiyle bu işe atladım. O gün bugündür kendi tiyatromun sahibiyim ve organizasyonlar yapıyorum.

Şenay Cevrioğlu'na soralım şimdi de... Yaşam serüveniniz tiyatro ile ne zaman kesişti?

Ben aslında yıllarca sektörün dışında çalıştım. Tabii bu süreçte Abdullah'ın oyunlarını takip ediyordum ve itiraf etmek gerekirse bu işe ilgim de vardı. Abdullah'ın kendi tiyatrosunu kurması benim için de güzel bir fırsat oldu. Onun da güvenebileceği bir yol arkadaşına ihtiyacı vardı. Ortak olmaya karar verdik.

Profilo Kültür Merkezi yıkım aşamasında şu an. Uzun yıllardır Temaşa Tiyatrosu olarak ordaydınız. O süreci ve unutamadıklarınızı dinleyelim mi sizden?

Profilo'da birçok anımız oldu. Ama sanırım unutamadığımız anıların başında kurduğumuz yemek masaları gelir. Oyuncu, çalışan ve diğer tüm arkadaşlarımızla kurduğumuz uzun sofralarda ettiğimiz şarkılı, türkülü muhabbetler bizim için unutulmazdır. O tadı tekrar yakalamak kolay olmayacaktır.

Şenay hanım, sizin için Profilo devrinde en çok zorlandığınız ve en keyif aldığınız dönemler ne zamandı, nasıl başa çıktınız?

Kuruluş aşaması çok meşakkatliydi. Biz Profilo'ya

girdiğimizde uzun zamandır bakım görmeyen, teknik altyapıda ciddi eksikleri olan, koltukları bile kullanılmaz halde olan bir sahneye girdik. Orayı yeniden yaşatabilmek için büyük borçların altına girmemiz gerekti. O dönemler biraz zordu ama Profilo'nun potansiyeli ve bizim azmimiz sayesinde sahneyi yeniden işler hale getirdik ve borçların üstesinden geldik.

Abdullah Kaan Başkıran, bir organizatör olmakla kalmıyor, tiyatro sanatını da her yönüyle iyi biliyorsunuz. Bu da sektörde sizi iyilerden biri yapıyor. Kendinizi nasıl tanımlarsınız? Bir sanatçı mı, yoksa iş adamı mı?

Her şeyden evvel bir tiyatroseverim diyebilirim. Oyunculuk da yaptım, başka alanlarda da çalıştım. Ve gördüğüm en büyük eksiklik iyi işlerin ve iyi oyuncuların iyi bir seyirciyle buluşması. Bu eksiği gördükten sonra kendime böyle bir rol biçtim. Çünkü hem oyunculuğu hem de işin arka tarafını bir arada yürütmek zordu. Bu nedenle çok sevdiğim oyunculuktan vazgeçmek zorunda kaldım ama, çok sevdiğim oyunları çok sevdiğim seyircilerle buluşturmaya devam ettim.

Şenay Cevrioğlu olarak sanata hizmet etmek nasıl bir duydu? Aynı ikilemi siz de yaşıyor musunuz? Yani hem sanata hem de yapımcılığa ve güce değer vermek.

Benim için bu bir iş olarak başladı. Ben sektörün dışından girdim. Ama izledikçe, gözlemledikçe git gide bende başka bir tutku yaratmaya başladı. O nedenle hiçbir işe ticari bir iş gibi bakamıyorum. İster istemez oyunlarla duygusal bağ kuruyoruz. Bazen seyircisi az olsa bile iyi olduğuna inandığımız bir oyunun arkasında durup inat ediyoruz. Yani bu işe ticari amaçlarla girilse de duygularınızla hareket etmeniz kaçınılmaz.

Eyüp Emre Uçaray ortaklığında artık Kadıköy'de ikincikat'tasınız. Yine Şenay Hanım'la devam edelim. Yeni odanızda mutlu ve keyifli görünüyorsun. Bu yeni dönem sizin için ne anlam ifade ediyor? Yeni yönetim planınızda neler var?

Emre'yle pandemi sürecinde tanıştık. Daha evvel sahnemizde oyunları olurdu ama pandemideki sıkıntılarla birlikte birbirimizi yakından tanıma ve ortak projeler yapma fırsatı bulduk. Şimdiyse **ikincikat**'ın yenilenmiş haliyle yeni projelere imza atmak istiyoruz. Bunun için çok sıkı çalışıyoruz. Bu yılımızı yenilenmeye, düzenlemeye, sistem oturtmaya ayırdık fakat önümüzdeki yıllarda oyunlarımızı seyircilerimizle buluşturmak için sabırsızlanıyoruz.

Son olarak Abdullah Kaan Başkıran'dayız. Eyüp Emre Uçaray ile bu yeni, görkemli ve tiyatronun popüler uğrak yeri ikincikat'ta olmak, aynı yola çıkmak nasıl bir duygu? Binanın son şekli nasıl oluşturuldu? Neler yapıldı, nasıl restore edildi ve sezonda bizleri neler bekliyor?

Emre'nin alternatif sahne alanında uzun yıllarda kazandığı tecrübeler ve bizim mekân işletme konusundaki bilgi birikimimiz birleşince birçok şey fark ettik. Mesela alternatif sahnelerdeki konforun ve şıklığın eksikliğini... Çünkü artık seyirciler iyi bir oyun izlemenin ötesinde iyi bir prodüksiyon, iyi bir salon, iyi bir fuaye bekliyorlar. Oyuncuların iyi bir kulis beklentisi de es geçilmemeli. Bizler de bu beklentileri karşılamak adına **ikincikat**'ı baştan aşağı yenileyerek, enerjisi güzel bir mekân yarattık. Seyircilerimizi bekliyoruz.

YİNE BİR GÜN ŞEHİR TİYATROSU'NDAYIZ...

Oğuz K. Oğuz

Fotoğraf: Savaş ve Barış (İBBŞT)

Sezonun ortasına geldik artık.

İstanbul Büyükşehir Belediyesi (İBB) Şehir Tiyatroları adına, kalemin kağıda değdiği ana kadar neler yaşanmış kısa kısa bir göz atalım.

6 Eylül 2023 tarihinde, Harbiye Muhsin Ertuğrul Sahnesi'nde gerçekleştirdikleri basın toplantısı ile 2023-2024 sanat ajandasını paylaşan İBB Şehir Tiyatroları, genel sanat yönetmeni olan Ayşegül İşsever'in sanatsal perspektifi çerçevesinde yoluna devam ediyor.

Geçtiğimiz sezon, ''İstanbul Klasiklerle Buluşuyor'' mottosu ile yola çıkan Şehir Tiyatroları, A planına sadık kalarak, ikinci sezonunda da klasiklerle devam etme kararı aldı.

''İstanbul Klasiklerle Devam Ediyor'' başlığı altında da; "Savaş ve Barış", "Ben Medea Değilim", "Sivrisinekler", "Yaşamak mı Yoksa Ölmek mi?", "Galilei'nin Yaşamı" ve "Gözlerimi Kaparım Vazifemi Yaparım" adlı oyunları izleyicilerle buluşturacağını açıkladı.

Geride bıraktığımız bir önceki sezon öncesi, düzenledikleri basın toplantısında, -sanırım ilk kez- iki sezonu ilgilendiren bir planlama paylaşılmıştı. Açıklamada; Yaşar Kemal'in "Ağrı Dağı Efsanesi" kitabından yapılacak uyarlamaların yanı sıra, "Gypsy" müzikali, "Deli İbrahim" ve "Uçurtmanın Kuyruğu" oyunları da listede yer alıyordu.

16 Eylül 2023 tarihinde "Bu Memleket Bizim" adlı özel yapımla sezonu açan ve Ekim'in ilk haftasında yalnızca "Savaş ve Barış" oyunu ile izleyicilerle buluşan kurum, ocak sonu itibariyle; "Ben Medea Değilim" ve "Sivrisinekler" adlı yapımları, sahne üstünde izleyicilerle buluşturdu. Takvimi öne çekilen ve geçtiğimiz sezon, sahne üstüne çıkan "Uçurtmanın Kuyruğu"nu da listeye eklemeliyiz.

Bu arada; Şehir Tiyatroları'nın internet sitesinde, oyunlar sekmesi altında, "Yaşamak mı, Yoksa Ölmek mi?" ve -bir takım hukuki gerekçelerden dolayı- iki yıldır ertelenen "Maviydi Bisikletim" adlı oyunlara yer verilmiş. Bu gelişmeyi, önümüzdeki aylarda oyun programında yer alacağının bir sinyali olarak

algılayabiliriz.

İlk olarak göz atacağımız oyun: "Savaş ve Barış"

Şehir Tiyatroları'nın bu sezonki göz bebeği ifadesini kullanabiliriz. Bu proje, geçtiğimiz yıllarda da İstanbul'da çeşitli yapımlara imza atan Makedon tiyatro ve sinema yönetmeni Aleksandar Popovski'ye emanet edildi.

Çarlık dönemi Rus tarihine odaklanan oyunun, oyunculuk performanslarının yanı sıra görsel tasarımının çok dikkat çektiğini vurgulamak isterim. Sahne çerçevesinin tüm alanlarının kullanıldığı dev bir tasarım olarak öne çıkıyor. Balkan rüzgarının, fantastik titreşimleri de peşinde sürüklediğinin altını çizelim.

Rus yazar Lev Tolstoy tarafından yazılan "Savaş ve Barış", 1180 sayfalık dev bir roman. Tabii sahneye uyarlanması da kolay olmayacaktı. İki perde ve 3 saat 30 dakikalık sahne performansı ile son zamanların en uzun süreli yapımı olarak öne çıkıyor. Bu oyuna özel olarak, izleyicinin kahve ve battaniye ile gelmesine izin verilmeli bence. Şaka bir yana, sürenin uzun olması gerekçesiyle, 20.30 olan oyun başlama saatinin, bu oyun özelinde esnetildiğini ve gösterimin 20.00 de başlatıldığını belirtelim.

Şehir Tiyatroları Genel Sanat Yönetmeni Ayşegül İşsever'in de kadrosunda yer aldığı oyunda; Berfin Berber, Can Başak, Defne Gürmen Yüksel, Deran Özgen, Dilara Demirdüzen, Doğan Altınel, Ersin Bağcıoğlu, İlker Sami Kılıç, İpek Uğuz, Levent Üzümcü, Melisa Demirhan, Mesut Çırak, Murat Bavli, Mutlu Güney, Nevzat Sinan Taştan, Ogeday Erkut, Osman Kaba, Salih Şimşek, Sefa Turan, Taha Karakaş, Yağmur Topçu rol alıyor.

İkinci olarak göz atacağımız oyun: "Ben Medea Değilim"

Euripides'in "Medea"sı, Allison Gregory'nin elinde çağdaş bir karşılaştırmalı edebiyat örneğine dönüşüyor. Tek bir farkla! O da oyunu izleyecekler için sürpriz olsun.

Euripides, antik Yunan trajedisinin önemli oyunlarından biri olan "Medea"yı feminist bir tavırla mı kaleme aldı bilinmez ama Gregory'nin metni, Hülya Karakaş rejisi ile sürece modern zamanlardan ve insani bir noktadan bakıyor.

Medea'nın trajedisiyle örtüşen bir kadının hikâyesinin ele alındığı yapım, izleyici ile iletişimi olan etkileşimli bir oyun.

Uzun zamandır takip ettiğim (Büyünün Gözleri, 2012) bir yönetmen ve oyuncu Hülya Karakaş. Kendine has anlatım diline sahip bir reji anlayışı var. Kadın merkezli projelerde sıklıkla denk geldiğim bir sanatçı.

Tek perde ve 1 saat 25 dakika süren oyunun kadrosunda; Şirin Asutay, Berrin Koper, Kamer Karabektaş, Ozan Akif Serman rol alıyor.

Ve sırada bu sezonun üçüncü yenisi: "Sivrisinekler"

Mekanımız İsviçre.

Avrupa Nükleer Araştırma Merkezi'nde (CERN) yaşanan gelişmelere an be an tanık oluyoruz.

Yakın tarihimizde, çok önemli bir noktada duran ve dünyanın oluşumuna dair karanlıkta kalan tarafı aydınlatmak amacıyla oluşturulan Büyük Hadron Çarpıştırıcısı (LHC) için geri sayım başladı.

Modern dünyanın sorunlarına ilişkin Lucy Kirkwood imzalı çarpıcı bir metin.

Yönetmen Ali Gökmen Altuğ da, oyunun ilk gösteriminin ardından yaptığı konuşmada, metni ilk eline aldığında çok heyecanlandığını ve özellikle sahneye taşımak istediğini açıklamıştı.

Oyun, stüdyo (meydan) sahne için hazırlanmış özel bir çalışma. Klasik sahnelerde oynamak, sahne tasarımı açısından uygun değil. Dikey bir projeksiyonla bambaşka bir atmosfer yaratılmış.

Bir tarafta bilim uğruna yaşamını adamış bir kadın, diğer tarafta bilim karşıtı başka bir kadın.

İki kız kardeş. İki farklı yaklaşımın, karşı karşıya geldiği bir çatışma hali.

Şehir Tiyatroları'nda ilk kez sahnelenen oyunun kadrosunda; 11 yıl sonra sahnelere geri dönen Ayşin Atav, Yeliz Gerçek, Senan Kara, Özgür Dereli, Ahhan Şener, Pınar Demiral, Volkan Öztürk, Ümran İnceoğlu, Pınar Pamuk rol alıyor.

Oyun, iki perde ve 2 saat.

Kurumun, basın toplantısı ile duyurmuş olduğu, henüz izleyici karşısına çıkmamış olan çalışmaları da izleyiciler olarak merakla beklediğimizi dip not olarak düşelim.

Şehir Tiyatroları 110 yıldır hep bildiğiniz gibi.

ARAF'TA KIRGIN ÇIĞLIK: ÖNDER BARGIÇ

Haluk Işık

Su içinde otuz beş kırk yıl önce, İzmir'in Güzelyalı'sında tek katlı bahçeli bir ev. Gece. Evin konukları Zuhal Olcay, Hülya Savaş, Recai Topaç, bir de Önder Bargıç. Unuttuğum varsa bağışlasın. Örneğin Mustafa Yavuz da mı vardı aramızda? Hepimiz İzmir Devlet Tiyatrosu elemanıyız, bir oyun sonrası evdeyiz. Yorgunluğumuzu neşe ve rakıyla gideriyoruz. Ne günler... Birden kızlar ve Önder yok oluyor, biz erkekler muhabbete dalmışız fark etmiyoruz bile. Onun mu, benim mi, ekipteki birinin mi doğum günüydü? Evin ışıkları sönüyor, benim gariban masa lambası şimdi seyyar "takip spotu"na dönüşmüş, Hülya'nın elinde Önder'i aydınlatıyor. Teypten çakma değil, harbi-otantik-sahici bir arabesk oyun havası ve tüller içinde Önder. Meğer önceden hazırlanılmış bu resitale. Pavyon, düğün, saçma sapan televizyon programlarının çok ötesinde, sanırım ilk kez şark usulü ve gerçek bir göbek dansı izliyorum, izliyoruz.

Yaptığı her işi çok önemseyen ve önemsenmesini isteyen, en küçük bir arızada hüzünlenen, hiddetlenen, ağız dolusu söylenip yakınan Önder'in sahnesi bu. Recai galiba, atılıp perdeyi çekiyor. Öyle ya, Meteoroloji Sokağının insanları böylesi bir gösteriye, her açıdan ve asla hazır hazır değil: Önder dans ediyor, ediyor, ediyor… Önder, örselenen yeteneklerinden, küçümsenen becerilerinden, hor görülen numaralarından birini sunuyor. Önder, "Ben varım, buradayım!" diyor. Ama dünya Önder'e hazır değil.

İşte Araf'ta atılan çığlık odur. Kırgındır, alacaklıdır, hesap sorandır. Soranın yanıt almadan, karşılığını görmeden bu dünyaya elveda demesidir. Bu dünyanın, Önder'i gereğince ağırlamadığını, onurlandırmadığını en azından çabasını umursamadığını düşünüyorum.

İzmir Devlet Tiyatrosunun suflörüydü Önder.

Oyuncuydu aynı zamanda, şahane ve akıl almaz kostümlerin tasarımcısıydı, çevre düzeni ustasıydı, dansçılığından söz ettim, sanatının her şeyiydi. Oynadı, yönetti, dikti biçti, dans etti ettirdi, kendine ait sahneyi kendine benzetti ve bu sahnenin benzeri yoktu. Elbette karşılığı da yoktu ve o inadına bu karşılığı aradı, talep etti, direndi, kavga etti, hırçınlaştı hem hayatta, hem sanatta.

Onu suflörlük yaparken çok izledim, pek çok oyunda birlikte çalıştık. O görev aldığı oyunları, yönetmenin, dramaturgun, oyuncunun, varsa koreografın ötesinde ve kafasındaki o muhteşem sahnede yeniden yaratıyordu. Onun portal arkasının cılız suflör ışığında nasıl çırpınarak, oynayarak, adeta "Hayır, benim istediğimce oyna" diye yalvararak sufle verdiğine çok tanık oldum.

Biz okullular gibi, çoğu hazmedilmemiş, damıtılmamış ama ağızda fiyakalı duran kavramlar, tanımlar, jargonlar, örnek adlar ve ürünler kullanmazdı.

"Alaylılar" gibi de değildi, onlar gibi "anam babam usulü" anlatmazdı derdini, meramını. Racon kesip, hatıratlarla üstünlük taslayacağını sanan, bilimi eğitimi okumuşu küçümseyen, ham yeteneğini alkışla doyurmakla yetinenlere de benzemezdi. Onun kendine göre bir dili, edası, tafrası ve duruşu vardı.

Araf'ı buydu Önder'in, hiçbir yerden olamamak ama her yerden ve her yerde olmak gibi bir sorunsalı sürükledi hayatı boyunca. Çok yoruldu. Yılda iki oyun, üç seslendirme, bir buçuk filmde yer almayı, dünyanın en kahırlı işini yapmış gibi pazarlayanların kulakları çınlasın.

Yetiştirdiği sayısız öğrencisi vardır. Kimselerin uğramadığı yerlerde, adı tiyatro olan bu şahane işin sihrini, tutkusunu aşılamak vardır. Onlara yalnızca yetiştirici, yönetici, perde arkasında yönlendirici olmakla yetinmediği, çıkıp onlarla oynadığı nice çalışma vardır.

Kendi elleriyle diktiği kostümlerle, örneğin Atatürk olmak vardır ki, o kostümü giyip, o pelerini takmaya ve "oynamaya" kimseler cesaret edemez. Zenne olmak ve inandırmak, "öyle olduğuna" ikna etmek vardır örneğin. Benim diyen yapamaz değil, niyet bile edemez demek gerekir. 12 Eylül günlerinde şaşırttığı, apışıp ağzı açık bıraktığı nice protokol gülü ceberut tip, bugün hala anlatılır.

Çileli, hüzünlü, kederli, düş kırıklığı bir hayat sürerdi Önder. Yin ve Yang, onu tanımlar mı, yoksa çok mu zorlama olur? Ama Önder, iki kişi olarak (belki daha fazla kişi olarak) yaşadı, hiç de uzun olmayan ömrünü.

İlki hepimize sunduğu yüzüydü. İyiliksever, dert ortağı, sırdaş, başın sıkıştığında arayacağın ilk telefon, "tehlike anında camı kırınız" yazan o cankurtaran kutusu, üç sözcükle bulut dağıtan ve hatta paratoner –kimler hangi suçları, günahları başından def etmek için, onu hedef gösterip ok yağmuruna tutturdu? Anılarını yazacaktı. Yazmış mıdır acaba?- ve daha pek çok sevgiyle anılacak özelliklerden oluşurdu o yüz.

İkinci yüzü karanlıktı, kuşkusuz bilenleri, yaşayanları, tanıkları-ve elbette sanıkları- vardır, ben onların arasında değildim. Onların da rahatça konuşup yazacaklarını sanmam. O karanlık yüz tekinsizdi, tehlikeliydi, muammaydı, alışılmış ötesiydi, verili kabul dayatmalarıyla mutlu mesut yaşayanlar dünyasında mümkünsüzdü. Kimi zaman anlattığı kırık dökük yaşam kırıntılarından, kimi zaman fiziksel yapısındaki izlerden, kimi zaman nedensiz hıçkırıklarından anlardım. O bilinmez dehlizde bir şeyler olmuştu. Bunu hiç kimse ve asla öğrenmeyecek. Gerek de yok zaten, ukalalık etmeye, arkasından ahkâm kesmeye, üstünden laf ve yargı üretmeye gerek olmadığı, kimsenin haddi olamayacağı gibi. Önder, sunduğu kadar yaşanacak bir insandı, gerisini rivayet ve yargılama bataklığında debelenerek anlatmak, saygısızlıktan öteye geçemez. O herkesten ve her şeyden azade evine gider ve orada "kendini" yaşardı. Başkaları için değil, kendisi için. İşte o kalın sınırı ister onayla, ister onaylama –Önder'in

de umurundaydı!- ama yalnızca ve başarabilirsen anla. “Anla”, Önder’i tanımlamak için, ne ateşten bir sözcüktür.

Lermontov’un “Çağımızın bir kahramanı” gibisinden bir efsane tip yaratma peşinde değilim. Sezer Duru’nun “O Pera’daki Hayalet” adlı kitabındaki Oğuz Haluk Alplaçin benzeri bir karakter, Önder’den çıkar mı, işte burada durabilirim. Hayatlarda bu kadar çok Önder, hayatlarda bu kadar az Önder… Bu açıdan bakıldığında belki mümkündür. Bir gün onu yazmak isterdim. Ama bir zorluk var: o kendini, kendi istediğince anlattı ve paylaştı, başkaları onu kendilerince anlattı ve yaşadı. Bu listeye, bin saçmalığı gizleye gizleye yaşarken, Önder’in açık söz ve açık yürekliliğini “suça”, “kınamaya” ve nihayet “cezalandırmaya” kalkanları da eklemek gerekmez mi? Dirisine çektirdiniz, ölüsünden bir özür dileyin bari desek, yankısı olur mu?

Çok mu kapalı konuşuyorum? Hayır, Önder’in şimdi yanı başımda hissettiğim ruhunun izin verdiğince, düşüncelerimi ve yargılarımı paylaşıyorum. Bir dostun ardından, hatır ve hatırasını selamlamaya uğraşıyorum.

İşinde bir devrim yapmadı Önder. Kuşkusuz yeni bir kuram, ekol, seçenek de ortaya koymadı. Ama ölene dek koruduğu tiyatro aşkı, tutkusu, hırsı, paylaşma ve öğretme çabasıyla harika bir örnek oluşturdu. Yurtseverliğinden tiyatro anlayışına, eğiticiliğinden kırılgan ve baskıcı tavrına, çok özel, ilginç, ayrıksı, ne bilimin soğukluğuyla, ne dünya görüşlerinin ölçütleriyle sınanamaz karakteriyle, “olmaya” ve “oldurmaya” çalıştı.

O şimdi yalnızca “benzerlerinin” buluşacağı, dertleşeceği, alayımızla kafa bulacağı, hepimize dair çok şey anlatacağı bir yerdedir. Dünya görüşümde böylesi şeylere yer olmasa da, Önder böyle isterdi diye yazdım. Öyle olmasını dilerim.

Çünkü yorgunluğunu öyle giderecektir ve bir masa lambasıyla yetinerek “kendi sahnesinde” mutlu olacak, bu mutluluğu daha önce kimseler dans etmemiş, kimseler öyle konuşmamış, kimseler öyle düşünmemiş gibi, rahat ve huzurlu olacaktır.

Bunu benim sevgili dostumdan kimse esirgeyemez.

O, onu anlayarak dostluğuna mazhar olanların Önder Bargıç’ıdır. O bu tanışıklıkları hak edip, yakışmak için ömür boyu Önder gibi yaşadı. Sanatını var oluş gerekçesi saydı. Şımarıktı kimi zaman, söz dinlemezdi, önyargıları bu denli sert yaşayan ve her gün yenisine hazırlanan biri olarak, aşılması zor duvarları, kuşkuları, refleksleri vardı. Pervasızlığı, dişiyle tırnağıyla oluşturduğu duruşundan ve eyleminden besleniyordu.

Hepsi, Önder Bargıç’a çok yakışıyordu.

Gitti. Tiyatro, İzmir, sahneler, öğrencileri, merhabasına mazhar olmuşlar, çok önemli bir insanı yitirdi.

İnanmayan, onunla hayatı, sanatı ve yaşattığı keyifleri sonuna dek paylaşanlara sorsun.

Nazım Hikmet ustamız ne diyor?

“Ölümün adil olması için, hayatın adil olması lazım…”

Önder’i ne güzel özetliyor.

BURSA'DA ÇOCUK TİYATROSU - 1

Uğur Ozan Özen

Aklımda hayal meyal bazı görüntüler var. Mahallede arkadaşlarımla birlikteyim. Bir adam bizi çağırmıştı. Bir binanın önüne gitmiştik. Kalabalık. Bizi içeri almamışlardı. Bir süre çevremi seyretmiştim. Yıllar sonra eski gazete koleksiyonları arasında ömür tüketirken, o gün tiyatronun açılışının yapıldığını öğrenmiştim. Tarih, 31 Mayıs 1998. Adı, Berna Yılmaz Çocuk Tiyatrosu'ydu. Bursa'da ilk defa çocuklar için tiyatro binası inşa edilmişti.

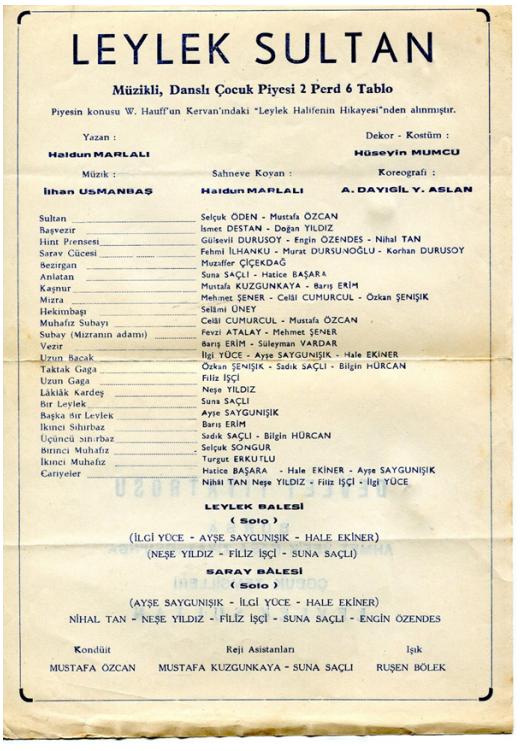
1999 yılında yapılan yerel seçimler sonucunda Yıldırım belediye başkanı değişince ilk işlerinden biri tiyatronun adını Adile Naşit olarak değiştirmek olmuştu. Evim tiyatroya çok yakın olmasına rağmen 2008 yılına kadar bir kere dahi içine girmemiştim. Burada pazar günleri sahnelenen ücretsiz çocuk oyunlarını on yıl boyunca seyretmiştim. Ne yazık ki, belediye yönetimi kaliteyi ön plana almadığı için istenilen başarıya ulaşılamadı. Başarıdan kastettiğim ise seyirci yetiştirmektir. 2001 yılında kurulan Yıldırım Belediyesi Şehir Tiyatrosu, dört yıl sonra kapatılmasaydı her şey başka olabilirdi. Çünkü gişede bilet satılıyordu. Seyirci bilet alıyor, bilette yazan numaraya oturuyordu. 2008'den sonraki çocuk oyunlarında bilet satılmıyordu. Anne ve babalar dışarı çıkarılıyor, "bu çocuk oyunu" gerekçesiyle salonda sadece çocuklar kalıyordu. Tiyatronun anne, baba, çocuğun birlikte vakit geçirdiği etkinlik olmaktan çıkarılması yanlış bir düşüncedir.

Şehrin yoksul kesiminin çoğunlukta olduğu Ertuğrulgazi Mahallesi'ne, çocuk tiyatrosu açmak ileri bir adımdır. Böylece o bölgedeki çocukların, tiyatro ile tanışması sağlanacak, geleceğin seyircisi yetiştirilecekti. Sadece burası değil, 1957'de kurulan Bursa Devlet Tiyatrosu'nun, 2006'da kurulan Bursa Şehir Tiyatrosu'nun, 2014'te kurulan Nilüfer Kent Tiyatrosu'nun çocuklara ayrılan tiyatro mekânları yok. Devlet Tiyatrosu, yetişkinlerin koltuklarına çocukları oturtarak 1974'ten beri (50 yıldır) çocukları yeni hikâyelerle tanıştırmaktadır. Emin Gümüşkaya'nın müdürlüğü zamanında (2000 yılı),

eski Halkevi binasının arka tarafındaki Eğitim Araçları Gösteri Salonu, "Çocuk Tiyatrosu" adıyla bir yıl kadar kullanıldı. Burası da çocuklara uygun bir mekân değildi.

Bursa Şehir Tiyatrosu, Bursa Kültür Sanat ve Turizm Vakfı Çocuk ve Gençlik Tiyatrosu yıllarından beri (1995) devamlı çocuk oyunu sahnelemektedir. Yetişkinlere uygun Tayyare Kültür Merkezi'nde yıllardır çocuk oyunu sahnelemektedir. Büyükşehir Belediyesi 1998 yılında Çocuk Sanat Evi adıyla 100 kişilik küçük bir tiyatro salonu açmıştı. Şehir tiyatrosu burasını 2012 yılına kadar kullandı. 2023 yılında Oda Tiyatrosu adıyla yeniden açılarak, şehir tiyatrosu burada çocuk oyunları sahnelemeye başladı. Mekân, bodrumda olduğu için basık, koltuklar ise çocukların boyuna uygun değil.

LEYLEK SULTAN

Müzikli, Danslı Çocuk Piyesi 2 Perd 6 Tablo

Piyesin konusu W. Hauff'un Kervan'indaki "Leylek Halifenin Hikayesi"nden alınmıştır.

Yazan : Haldun MARLALI

Dekor - Kostüm : Hüseyin MUMCU

Müzik : İlhan USMANBAŞ

Sahneye Koyan : Haldun MARLALI

Koreografi : A. DAYIGİL Y. ASLAN

Sultan	Selçuk ÖDEN - Mustafa ÖZCAN
Başvezir	İsmet DESTAN - Doğan YILDIZ
Hint Prensesi	Gülsevil DURUSOY - Engin ÖZENDES - Nihal TAN
Saray Cücesi	Fehmi İLHANKU - Murat DURSUNOĞLU - Korhan DURUSOY
Bezirgan	Muzaffer ÇİÇEKDAĞ
Anlatan	Suna SAÇLI - Hatice BAŞARA
Kaynur	Mustafa KUZGUNKAYA - Barış ERİM
Mizra	Mehmet ŞENER - Celâl CUMURCUL - Özkan ŞENIŞIK
Hekimbaşı	Selâmi ÜNEY
Muhafız Subayı	Celâl CUMURCUL - Mustafa ÖZCAN
Subay (Mizranın adamı)	Fevzi ATALAY - Mehmet ŞENER
Vezir	Barış ERİM - Süleyman VARDAR
Uzun Bacak	İlgi YÜCE - Ayşe SAYGUNIŞIK - Hale EKİNER
Taktak Gaga	Özkan ŞENIŞIK - Sadık SAÇLI - Bilgin HÜRCAN
Uzun Gaga	Filiz İŞÇİ
Lâklâk Kardeş	Neşe YILDIZ
Bir Leylek	Suna SAÇLI
Başka Bir Leylek	Ayşe SAYGUNIŞIK
İkinci Sihirbaz	Barış ERİM
Üçüncü Sihirbaz	Sadık SAÇLI - Bilgin HÜRCAN
Birinci Muhafız	Selçuk SONGUR
İkinci Muhafız	Turgut ERKUTLU
Cariyeler	Hatice BAŞARA - Hale EKİNER - Ayşe SAYGUNIŞIK Nihal TAN Neşe YILDIZ - Filiz İŞÇİ - İlgi YÜCE

LEYLEK BALESİ
(Solo)
(İLGİ YÜCE - AYŞE SAYGUNIŞIK - HALE EKİNER)
(NEŞE YILDIZ - FİLİZ İŞÇİ - SUNA SAÇLI)

SARAY BALESİ
(Solo)
(AYŞE SAYGUNIŞIK - İLGİ YÜCE - HALE EKİNER)
NİHAL TAN - NEŞE YILDIZ - FİLİZ İŞÇİ - SUNA SAÇLI - ENGİN ÖZENDES

Kondüit	Reji Asistanları	Işık
MUSTAFA ÖZCAN	MUSTAFA KUZGUNKAYA - SUNA SAÇLI	RUŞEN BÖLEK

Nilüfer Kent Tiyatrosu ise kurulduktan sonra birkaç yıl kendi ekibi, sonrasında özel tiyatrolarla işbirliği yaparak -sinema, tiyatro, konferans gibi her amaç için kullanılan- Konak Kültür Evi'nde çocuk oyunları sahneledi. 2020 yılından itibaren tiyatro çocuk oyunu sahnelemiyor, kültür evinde sadece sinema filmleri gösteriliyor.

Özel tiyatrolar ise kendi mekânlarında (Ekim Sanat, Kafa Sahne, Arena Sahne Blackbox) veya okulların konferans salonlarında oyunlarını sahnelemektedir.

Çocuk oyunları her zaman yetişkin oyunlarından daha zor olmuştur. Tekstin, hikâyenin

ne anlattığı, hangi yaş grubu çocuğa uygun olduğu ile başlanarak nasıl sahnelendiği, oyuncuların sahnede çocuklara karşı tavrı, salonun, koltukların çocuklara uygun olup olmadığı konuşulur, tartışılır, ne yazık ki sonuca ulaşılamadan, her şey unutulur. Bursa'ya özgü bir durum değildir. Çünkü Türkiye'de çocuk tiyatrosunun tarihi daha yüz yılına dahi ulaşmadı. Okulların yılsonu etkinliklerinden ayrılması, yeni bir tiyatro çalışma alanı haline gelmesi ise yakın dönemdir.

Türkiye'de çocuk tiyatrosu çalışmaları 1934 yılında, İstanbul Şehir Tiyatroları'nda Muhsin Ertuğrul tarafından başlatılmış, bir yıl sonra,1 Ekim 1935'te, çocukların karşısına çıkan M. Kemal Küçük'ün yazdığı Çocuklara İlk Tiyatro Dersi, tiyatro tarihinde önemli bir dönemeçtir. İstanbul'dan sonra, İzmir Şehir Tiyatroları'nda ilk çocuk oyunu *Altın Kalem* adıyla 20 Mart 1946'da, Ankara'da Tatbikat Sahnesi'nde, 31 Ocak 1948'de prömiyer yapan *Altın Bilezik*, ilk çocuk oyunlarıdır.[1] Üç şehirden sonra Bursa gelmektedir.

Bursa'da çocuk tiyatrosunun başlangıcı 1948 yılında, Özel Yeni Okul'da Sadık Şendil'in yazdığı oyunlar ile olmuştur. Şendil, 1951 yılında İstanbul'a dönene kadar bu okulda çocuklarla birlikte yazdığı oyunları sahneye koymuştur.[2]

Bursa Halkevi Temsil Kolu 1932-1951 yılları arasında çocuk oyunu sahnelememiş, o yıllarda şehirde çocuk oyunu sahneleyecek bir özel tiyatro da yoktur. 1962-1971 yılları arasında faaliyet gösteren Bursa Oda Tiyatrosu da çocuk oyunlarını repertuvarına almamıştır.

1951 yılında, Nurettin Işılay yönetimindeki İstanbul Asrî Çocuk Tiyatrosu (diğer adıyla İstanbul Çocuk Tiyatrosu) turne kapsamında Marmara Sineması'nda (günümüzde burayı Devlet Tiyatrosu kullanmaktadır.) oyun sahnelemek için Bursa'ya gelir. Dönemin Bursa valisi Hilmi İncesulu'nun ve sinema yönetiminin desteğiyle çocuk tiyatrosunun kurulması gündeme gelir. Bu ilk girişim başarısızlıkla sonuçlanır. Tiyatro, 15-18 Mayıs tarihleri arasında repertuvarındaki *Keloğlan, Gülmeyen Çocuk, Ben Çalmadım* ve *Sihirli Kılıç* oyunları çocuklarla buluşur. Aynı tiyatro 1953 yılında Marmara Sineması'nda ve 1960 yıllarında Park Sineması'nda adını tespit edemediğim çocuk oyunları sahnelemiştir.

1957 yılında açılan Devlet Tiyatrosu, Bursa'da yerleşik kadroyla faaliyete geçmemiştir. Kurucu müdürü Ragıp Haykır, Ankara'dan gelen oyunların organizasyonundan sorumludur. 1960 yılına gelindiğinde İl Milli Eğitim Müdürlüğü ile işbirliği yapılarak, ortaokul ve liselerde okuyan öğrencilerin çocuk oyunu sahnelemesi gündeme gelir. Bu amaçla, önce *Pollyanna,* 26 Mayıs'taki prömiyerinin ardından 28, 29, 30, 31 Mayıs'ta Çelebi Mehmet Ortaokulunun salonunda sahnelenir. 27 Mayıs'ta sahnelenmesi planlanan oyun ise darbe nedeniyle iptal edilir. Sonraki sezon, 1959-1960, aynı oyun devam ederken, *Leylek Sultan* sahnelenmiştir.[3]

Pollyanna ve *Leylek Sultan* oyunlarında rol alan Engin Özendes, Gülsevil Durusoy, Korhan Durusoy, Mustafa Özcan, Hatice Başara Özcan, Mehmet Şener, Selçuk Öden ile söyleşi yapmıştım. Bu söyleşileri daha yayımlamadım. Bu iki oyunun şöyle önemi var. Ortaokul ve lise çağındaki gençler tiyatro ile tanışmıştır. İki yıl dahi olsa şehirde tiyatro konuşulmuştur.

1 Bu konuda ayrıntılı bilgi için bkz. Tekin Özertem, *Türkiye'de Çocuk Tiyatrosu*, Birinci Baskı, Ankara: Kültür Bakanlığı Yayınları, 1979.

2 Bu konuyu *Tiyatro… Tiyatro…* dergisine "Sadık Şendil'in Bursa Yılları" başlığıyla yazdığım için aynı bilgileri yeniden tekrarlamayacağım. Ayrıca BKSTV Çocuk ve Gençlik Tiyatrosu ve Bursa Şehir Tiyatrosu'nun, amatör ve özel tiyatroların sahnelediği yetişkin ve çocuk oyunlarını daha önce yazmıştım. Bursa'ya turne yapan tiyatroların sahnelediği çocuk oyunlarını anlatmadım. Turne tiyatroları başka bir yazının konusudur.

3 Bu kısımda anlattıklarımla ilgili ayrıntılı bilgi için bkz. "Bursa Çocuk Tiyatrosunun Kısa Tarihi" adıyla *Prusa Şehrengiz* dergisinin Nisan 2018, 97. sayısına bakabilirsiniz.

FİKRET ŞADİ KARAGÖZOĞLU'NA SAYGI YAZILARI - 4

Hayrettin Filiz

Aktörün Ölümü

"… dün öldüğü zaman yer yerinden oynadı. Ölümü hakkında -dünyanın en buhranlı seneleri olmasına rağmen- başmakaleler yazıldı. Şadi öldü. Fakat yarattığı rol kişileri yaşıyor. Belki de kemikleri bile çürümüş bir sanatkâr için arkasında, yeryüzünde, sanki deri ve kemikliymiş gibi bu kadar canlı tipler, bu kadar hayatiyetli kahramanlar bırakmak ne büyük meziyettir."

Kurduğu tiyatroda disiplini en önde tutan Fikret Şadi Bey, Söke turnesinde, topluluğunun en genç ve yaramaz oyuncusu Halide Hanım'ı (Pişkin), kadın oyuncuların kaldığı yatakhanede yaptığı bir şaka yüzünden, (disiplini bozduğunu düşündüğü için) onu herkesin önünde eşek sudan gelinceye kadar evire çevire döver. Neymiş; Halide Pişkin, sırf şaka olsun diye, bir kâğıda "Bu bekârlık canıma yetti!" diye yazarak, başka bir kadın oyuncunun yatağına atmış da ondan! Sadece şaka olsun diye! Bu kâğıt da Fikret Şadi'nin eline geçince, kızılca kıyamet kopar. Hayatı boyunca Şadi'yi hiç yalnız bırakmayan Şehper Hanım, genç oyuncu Halide'yi odasına saklayıp kocasının elinden kurtarmasa kim bilir daha neler olacaktır o gece? Yüksek sesle konuşmak, hele hele kikir kikir gülmek yasaktır toplulukta! Olur a, otelde kalan başka müşteriler bu sesleri duyar da "Bakın işte, tiyatrocu kadınlar hafif kadınlardır" derlerse, bu kepazeliğin altından nasıl kalkılır? Rezaletin dikâlâsı!.. Hele hele!

Haber 4

Aktör şadiyi kaybettik

Türk sahnesinin emekli ve maruf şah siyet leri- den aktör Şadi bayramın birinci günü vefat et- miştir. Darülbe- dayin ve milli sahnenin ömer tipi ve "Hacan Efendi" si ile "Habib Necmar"; kıymetli sanat- kârımızın rah-

diler, kederli ailesile Türk atrosunun elemlerine iştirak er, tezyietler.misi bildirir. Cenazesi Taksimde oturduğu yerden alyeti bazında, öğleyin Lâlali cami- e getirilerek namazı orada kılın- , Merkezefendiye götürülerek aile zarigâhına gömülmüştür. Cenazede İstanbul mebusu Rasim Arkanla Basın Birliği Mintaka Reisi, hir Tiyatrosu sanatkârları, birçok etleri da hazır bulunmuş ve Şehir atrosundan çelenk gönderilmiştir. Şadi doktor Rifat beyin ve tanın- iş Ailen Hacı Zihni efendinin asımın layıdır. 1891 eylülünde doğmuş olan

TÜRK TİYATROSU

FİKRET ŞADİ

Yıllar sonra bu konu kendisine sorulduğunda Halide Hanım çok samimi bir yanıt verir gazeteciye:

"Şadi Bey öyle bir dayak attı ki bana, belki oğlu Gazanfer'i böyle dövmemiştir. Dayağı yemiştim ama şimdi düşünüyorum da; vurduğu yerde gül bittiği söylenen hoca dayağı budur. Ona hak veriyorum şimdi. Tiyatro kumpanyalarının sadece bir zevk ve eğlence heyeti, tiyatro kadınlarının da yalnız kanto oynayan ve göbek atan mahlûklar olarak telâkki edildiği günlerde Şadi Bey bundan başka ne yapabilirdi ki?"

Fikret Şadi'nin bir de sahneüstü disiplinine örnek vermek isteriz… Disiplinin böylesi nadir görülmüştür.

Kumpanya Manisa'dadır ve daha önce Güllü Agop'un sahneye koyduğu "Divaneler Hekimi" adlı oyunu sahnelemektedir. Şadi Fikret'in karşısında bu kez "Saffet Baba" vardır. Bir deli tarafından dayak yiyen birini oynamaktadır. Saffet Baba, sahne deneyimi olan yaş almış ama hep oradan oraya savrulmuş, çoğu zaman yoksulluktan çaresiz kalmış, ayak işleriyle karnını doyuran, ne iş olsa yapan, çokca sevilen biridir! Arkadaşlarının cebine sıkıştırdıklarıyla geçinen, Mahmut Yesari'nin kadim dostu!

"Saffet Baba'nın rolü gayet hareketli, biraz da farfaracı bir roldür. Fakat o gece aktör bunu pek ağır oynamaktadır. Piyesin bir sahnesinde Şadi'nin Saffet Baba'yı rol icabı dövmesi gerekmektedir. Her zaman, yani "Divaneler Hekimi" piyesinin her temsilinde bu dayak sahnesi, seyirciye pek hakiki ve şiddetliymiş tesirini vermekle beraber, şöyle yalandan birkaç tekme ile geçiştirilirdi. Yalnız dayak yiyen aktörün bu sırada bağırması, telaşa düşmesi, korkması, çırpınması lazımdır. Zira bir 'deli'nin taaruzuna uğramış bir adamdır. Böyle bir adam nasıl müthiş bir telaşa düşmez, bağırıp çağırmaz?

O gece yine oyunda aynı sahne geliyor. Piyesin başından beri ağır oynayan Saffet Baba bu dayak faslında da bir iki kere pek hafiften "Aman!.. Aman!" diyor… Şadi birdenbire köpürüyor. Bu kadar sükûnetle dayak yenir mi?.. Bilhassa çıldırmış bir adamdan?.. Saffet Baba'yı harekete geçirmek için ona piyese uygun bir tip vermek, telaşa ve farfaraya düşürmek için üzerine atılıyor.

Öyle hakiki bir dövme sahnesi o zamana kadar tiyatromuzda görülmemiştir. Tekmeler, yumruklar…

Bu sahici sahne karşısında halk delicesine alkışlıyor.

Fakat Şadi o kadar hakiki bir surette tekmeleri, yumrukları atıyor ki; Saffet Baba'nın birdenbire aklına müthiş bir şüphe geliyor: Acaba sahiden mi delirdi?.. Zira ancak hakikaten delirmiş bir adam 'bir çıldırma sahnesini' bu kadar mükemmel oynayabilir.

Saffet Baba'nın bu şüpheye düşmesinin mühim bir sebebi de şudur: Bu piyes haftalardan beri oynanmaktadır. Her gece Şadi sahnede çıldırmaktadır. Hatta bir müddet önce de Şadi bu piyesten ve bu çıldırma sahnesinden bahsederken Saffet Baba'ya: "Bir adama 40 gün mütemadiyen "Delisin!"

derlerse mutlaka 41. gün deli olur. Ben de her gece sayende deliriyorum. Bir gün o çıldırma sahnesinde hakikaten kaçırıvereceğime eminim!.. Zaten ilk temsillerde o sahneye gelince zorla kendi kendimi deliliğe sevkederdim. Halbuki şimdi piyesin o parçası gelince aklımın şöyle bir gittiğini duyuyorum!.. Yani delilik kendiliğinden geliyor" diye şaka etmişti.

İşte şimdi Şadi, *onun gırtlağını sıkmak üzere üstüne hücum ederken Saffet Baba hep bunları düşünüyordu. Birdenbire o şaşkınlık içinde piyesin 41. temsil olduğunu farketti. 40 gün sahnede yalancıktan deliren bir akıllı aktör, 41. günü neden sahiden çıldırmasın?*

Bu dehşet içinde boğazı kuruduğu için yine bağıramıyordu. Tam bu sırada Şadi, "Evet… Sahiden çıldırdım!" diye onun üstüne atılınca Saffet Baba feryatları, çığlıkları basarak kulis arasına doğru kaçtı. Halk kırılıyordu. Alkış göklere çıkıyordu. Lakin Saffet Baba: "Aman sahiden çıldırdı!" diye sahnenin arkasında dört dönüyordu." (Akşam Gazetesi, 19 Şubat 1946, Sene: 28, Gazete yayın no: 9820)

Fikret Şadi Bey'in Türk Tiyatrosu'na kazandırdıklarını saymakla bitiremeyiz ama kadın oyuncuların sahneye çıkmasındaki etkisinden söz etmesek, sanatçıya büyük haksızlık etmiş oluruz. Örneğin Atatürk'ün karşısında sahneye çıkan ilk Türk kadın oyuncu Bedia Muvahhit Hanım'ın rol arkadaşlarından biridir Şadi Bey. Sadece o mu? Sahneye çıkan ilk Türk kadın oyuncumuz Afife Jale'nin birçok oyununda karşısında oynayan yine odur. Örneğin, "Aşk Uyumaz" oyununda Afife Jale ve Fikret Şadi karşılıklı oynamışlardır. Sonra, Milli Sahne oyuncularını Trabzon turnesinde gösteren o ünlü fotoğrafta, iki büyük sanatçımız yine birliktedir. Hani Afife Hanım'ın şapkalı olduğu o çok ünlü fotoğrafı hatırladınız mı?

Fikret Şadi Bey'in kadın oyuncu konusundaki tutumunu en iyi anlatan anılardan birini, topluluğun yaramaz çocuğu Halide Pişkin'den dinleyelim:

"Eskişehir turnesinde, büyük muvaffakiyetler kazanmışız. Seyahatimiz epey zamandan beri sürdüğü için İstanbul'u özlemişim. Bu yüzden bir gün Şadi Bey'e tutturdum:

-Ben İstanbul'a gitmek istiyorum… İllâ İstanbul, çok özledim şehrimi!

-İstanbul kaçmıyor ya kızım! İşimizi bitirelim, *gideriz elbet.*

-Hayır efendim, ben çok sıkıldım turneden. Hemen gitmek *istiyorum!*

-Kızım…

-Şimdi, bugün, hemen!.. *Yoksa kendimi trenin altına atacağım!* Sözüm söz!

-Ne diyorsun sen, o iş öyle kolay mı?

-Kolayını zorunu bilmem. Eğer bugün beni İstanbul'a göndermezseniz, dediğimi yaparım.

-Ama kızım, ya oyundaki görevin…

-İstanbul da İstanbul…

-Gecenin bir yarısındayız…

-Çok sıkıldım ben.

Fikret Şadi onca dil döktükten sonra umudunu yitirir.

-İyi ya, kalk hazırlan o zaman! İstasyona gidiyoruz.

Bu konuşmayı izleyen birkaç oyuncuyla birlikte, çarçabuk hazırlanan genç oyuncuyla birlikte istasyona giderler. Az sonra uzaktan trenin geldiği görülür.

-Hadi bakalım, tren geliyor. Yap dediğini de görelim.

-Nasıl yani?

-Hani bugün İstanbul'a gidemezsen kendini trenin altına atacaktın ya… onu diyorum. İşte geliyor tren, at da görelim kendini. Söz vermiştin ya!

-Ama Şadi Bey… ben… ben şaka yapmıştım.

-Öyle konuşmak kolaydır kızım. Bir insan dediğini yapmıyorsa… onda bir eksiklik vardır.

-Şakaydı…

Öteki arkadaşlarla karanlık bir köşeye çekildik. Tren geldi ve geçip gitti. Ben pek küçüğüm o zaman. Şadi Bey, kulağımdan tutup:

-Nasıl? Bundan sonra kaprisleri bir kenara bırakıp, ciddi ciddi çalışacak mısın yoksa bu utançla kendini daha fazla rezil etmeye devam mı edeceksin? Tiyatro kapris kaldırmaz kızım.

Ödüm patlamıştı. İşte o gün bugündür sahnedeyim. Eğer bugün bir şey olduysam, sanat kimliğimi tamamıyla Şadi Bey'e borçluyum.*"*

Ölüm Her Zaman Acelecidir

Fikret Şadi Karagözoğlu, nam-ı diğer "Aktör Şadi", 29 Aralık 1941 günü aramızdan ayrılır, o yılın Kurban Bayramı'nın birinci gününde!

12 yıl sahnelere küstüğü için Kırıkkale'de bir sinema salonu açan Şadi Bey, 1941 yılının son ayında İstanbul'a döneceği sıra kalp krizi geçirir. Ağır bir kriz! Doktorlar yerinden kıpırdamaması gerektiğini söyleseler de… İstanbul'dan uzakta ölmek istemez aktör.

O bitkin haliyle trene biner. Durumu gözle görülecek kadar ağırdır. Herkesin tanıdığı ve büyük saygı duyduğu 'Bican Efendi', 'Habip Neccar' ya da 'Neş'e Bey' eli yorgun yüreğinin üstünde kompartımına oturur. Ama tren istasyonları arasında büyük bir telaş başlamıştır o sıra…

Oyuncunun durumu Kırıkkale İstasyonu'ndan, İstanbul'a kadar kaç istasyon varsa tamamına bildirilir. Trenin durduğu her istasyonda bir doktor gelerek Fikret Şadi'yi kontrol eder, kalbini dinler ve gerekirse iğne yapıp, ilaç verir kendisine. İstanbul'a bu büyük sevgi imecesiyle ulaşır aktör…

Hayatı boyunca çok da önemsemediği sağlığı bu kez ona ölümcül bir oyun etmektedir. Ne çok sevdiği Çerkes tavuğu, ne bol kimyonlu köfte, ne de pastırmalı yumurta yiyemez ölümünden bir hafta önce… Oysa ki onun aklı son bir kere daha "Sekizinci" oyununu İstanbul'da oynama isteğindedir. Bunun için çok sevdiği bıyıklarını bile kesmiştir. Ama olmaz… ömrü yetmez buna Fikret Şadi'nin!

*"Mühim bir kriz geçirmişim. Hastalığım sarî değil!.. Konuşmak memnu (*yasak), dinlemek* şifa imiş"

Şöyle yazar ardından Lûtfi Ay:

"Şüphe yok ki her ölüm acıdır; acelecidir. Her ölüm geride tesellisiz dertler, yaslı gönüller ve yuvalar bırakır. Ama ölen bir sanatçı, yeri doldurulamayacak bir sanatçı ise bu acıyı bütün bir memleket, bütün bir ulus, bazen bütün dünya paylaşır… Bu sanatçı büyük bir aktörse, acımız iki katına çıkar. Çünkü aktör bize, daha birkaç yıl kulaklarımızda çınlayacak sesinden, gözlerimizin önünde canlanacak hayalinden, kendisini gören gözler, duyan kulaklarla beraber büsbütün kaybolup gidecek hâtırasından başka hiçbir şey bırakmaz.

*Yüceliğini sanatının bu ö*lümsüzlüğünden alan aktör, *geriye iki şey bırakır: Yoksulluk ve unutulmak!*

Yoksulluk; çünkü sağlığında bir lokma ekmeği kendisine zar zor verebildiğimiz aktör gözlerini kapadığı an, cenazesi kaldırıldığı gün, geride kalanlarının, çoluğunun çocuğunun hiçbir maddi dayanağı yoktur.

Unutulmak; çünkü uzun yıllar içindeki kutsal ateşi bize duyuran, her gece bir başka varlığın değişik âleminde yaşamak için, ömrünü kendi kendisinin dışında geçiren aktöre, ölümünün ilk günlerinde basmakalıp, şatafatlı süslü ağıtlar karalamaktan başka bir şey yapmıyoruz. Üç beş yıl sonra da artık adı bile anılmaz oluyor.

İşte son on beş, yirmi yıl içinde kaybettiklerimiz: Muvahhit, Fehim Efendi, Âdil, Küçük Kemal, Otello Kâmil, Nurettin Şefkatî, Fikret Şadi, Melek Hanım, Emin Beliğ, Neyyire Ertuğrul, Sait, Hâzım… Vaktiyle bu adları taşıyanların hepsi sahnelerin büyük değerleriydi. Hepsi aynı feragatle, aynı imanla hayatlarını mesleklerine vakfetmiş, sahnemizi sanatlarının yüce ışığı ile yıllarca aydınlatmış, hemen *hemen hepsi bu ışığı söndürmemek için kendi hayat ışıklarını feda etmiş kimselerdi."* (Ulus Gazetesi, 29 Temmuz 1944, Cumartesi)

Lûtfi Ay haklıdır; tiyatro tarihimiz, vefa ve saygı konusunda büyük bir mezarlıktan farksızdır. Birçok emektar sanat insanımız, kara kışta, ateşsiz bir odada, yorgansız bir şilte üstünde ölüp gitmiştir. Yırtık bir hasır üstünde, bir başına ölüp giden sanatçılarımızın adlarını sıralasak; gözümüzü karartan bir liste dikilir karşımıza. Ucu bulutlara değen bir utanç merdiveni!

Fikret Şadi de, cehaletin çirkin ve barbar çocukları tarafından, toplumsal hafızamıza alenen saldırıldığı günümüzde, tutunarak soluk almaya çabaladığımız aslan gibi bir öncülümüzdür. Bu yüzden unutulma kitabının silik harfleri arasında onun peşinden gittik.

Aktörün ölümü birçok gazetede duyurulmazken, arşivimizde, sanatçının ölümüyle ilgili bulabildiğimiz en uzun haberi olduğu gibi sizinle paylaşarak bu kırk yerinden kırk damla yaş süzülen yazımızı bitirelim.

"Aktör Şadi'yi Kaybettik

Türk sahnesinin emekli ve maruf şahsiyetlerinden aktör Şadi, bayramın birinci günü vefat etmiştir. Darülbedayi'nin ve Millî Sahne'nin ölmez tipi ve 'Bican Efendi'si ile 'Habip Neccar'ı kıymetli sanatkârımıza rahmet diler, kederli ailesiyle Türk Tiyatrosu'nun elemlerine iştirak eder, taziyetlerimizi bildiririz.

Cenazesi, Taksim'de oturduğu yerden vasiyeti üzerine öğleyin Laleli Camisi'ne getirilerek namazı orada kılınmış, Merkezefendi'ye götürülerek aile mezarlığına gömülmüştür.

Cenazede İstanbul mebusu Râna Tarhan'la, Basın Birliği Mıntıka Reisi, Şehir Tiyatrosu sanatkârları, birçok dostları da hazır bulunmuş ve Şehir Tiyatrosu'ndan çelenk gönderilmiştir.

Şadi, Doktor Rıfat Bey'in ve tanınmış âlim Hacı Zihni Efendi'nin kızının oğluydu. 1891 Eylülünde doğmuş olduğuna göre henüz 50 yaşındaydı. Kendisine rahmet dileriz." (Haber Gazetesi, 1 Ocak 1942, Perşembe, Yıl: 12, Sayı: 3538, s. 1)

TOM VE JERRY'YLE KAFAYI BULMAYA HAZIR MIYIZ?

Ümit Kireççi

Çocukluk anılarımız arasında eminim ki alkol hiç yoktur. Hele hele çizgi film deyince alkolle yan yana gelen anımız hiç olmamıştır. Evet, belki bizi kendimizden geçirip sarsan, keyif veren yüksek aksiyonlu işler izlemişizdir. Ama Tom ve Jerry deyince aklımıza bu isimlerin 1821yılında kaleme alınan bir hikaye, tiyatro oyunu ve çok daha eskilerden romlu bir kokteyl olduğu hiç gelmez.

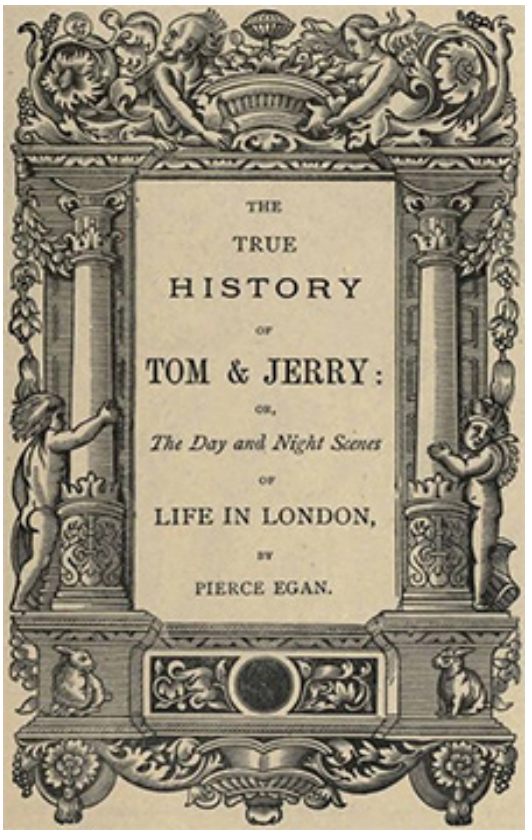
Bildiğimiz Tom ve Jerry

Bildiğimiz **Tom ve Jerry** ikilisi bir kediyle farenin eğlenceli mücadelesidir. Muhtemelen bunun dışında bir şey söyleyecek kimse çıkmaz. İşte bir kedi var evini korumaya çalışıyor. Bir de fare var hayatta kalmak için evde kendini zorla misafir ediyor. Kapıda iri bir bekçi köpeği, evin sahibi / sahipleri, sokak kedileri, küçük fare, dişi kedi ve fareler, bazen ördek, bazen balık bu süreçte konuk olurlar bölümlere.

Muhteşem bir müzik, müzikle uyumlu hareketler, konuşmayan iki figürün olağanüstü inandırıcılıktaki eylemleri ve müthiş bir mizahla donanmış gerçekliğin karikatürleştirilmesi.

Kısacası **Tom ve Jerry** çocukluğumuzun şiddet dolu olup şiddete yönlendirmeyen eğlenceli itiş kakışıydı.

Figaro'nun düğünü, Macar Rapsodisi gibi konserlerdeki zarafet. Üç **mouseketeer**'in ikili versiyonları. Evladına düşkün **Spike**'ın (bekçi köpeği) endişeleri. Tom'a rakip gelen kedi ve kedi tipli robotlar… Güzeldi o bölümler. Aksini iddia eden var mı?

Tarihler 1940'ı gösterdiğinde efsanevi **Hanna-Barbera** yaratısı olarak ortaya çıkmış **Tom ve Jerry**. İkilinin ortak çalışması 1958 yılına kadar sürmüş. Daha sonra günümüzde halen devam eden diziye birçok yetenekli yazar ve çizer katılmış her biri kendi dönemi içinde bu çizgi filme yorumlarını katmışlar. Ancak hiç konuşmayan karakterlerin konuşması yakın zamanda gerçekleşmiş. Bununla birlikte ara ara denk gelince göz atıyorum, ev içinde geçen ve gerçekçi bir tarzın komedisi olarak sunulan mücadele uzaya kadar ulaşmış durumda.

Çağın gerekleri veya malzemenin tükenişi **Tom ve Jerry**'nin naif ve zarif yapısını bozmuş gibidir. Ama tabi bu bir zamanlar çocuk olan benim bakış açıma göre öyle. Oğlum yeni yapımları izlerken gevrek gevrek gülüyor görüyorum. Hani bu noktada çok da şey yapmasam iyi olur… Bir bakıma şöyle özetleyebiliriz durumu: (yeni bölümleri hiç sevmiyorum ama) Efsane devam ediyor.

Sene 1821 ve Tom ve Jerry İkilisi Londra'dan El Sallıyor

Tam adı **The True History of Tom ve Jerry: or, Life**

in London olan roman İngiliz gazeteci, spor ve popüler kültür yazarı **Pierce Egan** tarafından kaleme alınmıştır. Yazar, 1811-1820 yılları arasında babası yerine naiplik yaparak krallığı yöneten kral IV. George'un Regency (Naiplik) adı verilen dönemini yansıtmaktadır.

1820 Londrasının sosyetik gece ve gündüz yaşantısını derlemiştir. Bunu da **Jerry Hawthorne** ile zarif ve sosyetik arkadaşı **Corinthian Tom**'un ağzından yapmıştır. Bu ikili Londra sosyal yaşantısını, mekanlarını sokak sokak dolaşarak, kıyafet modasını, kanlı horoz dövüşlerini, boks maçlarını, sergileri deneyimlemişlerdir. Bu yolculuk esnasında ikili Londra'nın sosyetik kesimlerinin yanı sıra en yoksul kesiminin de eğlence hayatını yakından gözlemlemişlerdir. Eser son derece eğlenceli bulunmuştur. Özellikle **Isaac Richard**'la **George Cruickshank** illüstrasyonları da eseri ilgi çekici hale getirmiştir. Böylece eserde Londra'nın toplumsal panoraması görselleştirilerek okura sunulmuş, bir tür tarihi belge hüviyetine dönüştürülmüştür.

Tom ve Jerry, or Life in London'un çok popüler olmasının ardından tiyatrocu **William Moncrieff** eseri sahneye uyarlamıştır. Bu uyarlama 1821-1823 yılları arasında 3 perdeyle 21 sahneden oluşan bir oyun olarak izleyiciyle buluşmuştur. 1823 yılı itibariyle de New York sahnelerine atlamıştır. Böylece ABD **Tom and Jerry**'yle tanışmış olur.

Pierce Egan 1828 yılında bu hikayeyi tamamlamış başka eserleri yazmaya yönelmiştir.

Ama bu arada popüler kültüre "sorumsuzca gezen gençler" anlamına gelecek olan **Tom and Jerry** kavramını hediye etmiştir (kaynak – **miki-wihai**).

Tom And Jerry Kokteyli

Peki **Pierce Egan** sadece **Tom and Jerry** kavramını mı hediye etmiş popüler kültüre?

Hayır!

Yazar aynı zamanda eserinde geleneksel bir Noel içeceği olan eggnog'a rom ve brendi eklemiş, büyükçe bir kupada sıcak servis edilen içeceği yaratmış ve ABD'nin geleneksel eggnog'una alışkanlık yaratacak bir dost yaratmıştır.

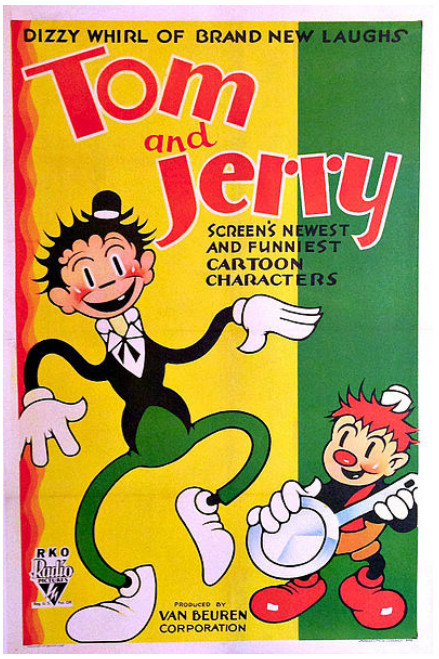
Böylece **Tom and Jerry** ABD toplumunun yakından bildiği ve sosyal yaşantısında yer verdiği bir olguya dönüşmüştür.

Hatta bu olgu öyle bir hale gelmiş ki ortaya bu ismi taşıyan ve bizde hiç tanınmayan ilginç bir çizgi film çıkmış.

Bir Garip Tom And Jerry

1931-1933 yılları arasında yayınlanan kısa ömürlü

çizgi film dizisinde tiyatro eserinden veya kokteylden geldiğine inanılan biri uzun (**Tom**) diğeri kısa (**Jerry**) iki komik tipleme yer alıyordu. İki stüdyonun ortaklığıyla yaratıldığına inanılan çizgi filmin konusu her bölümde değişmekteydi. Tiplemeler birbirleriyle bağlantısı olmayan işlerde çalışıyor duruma göre absürd mizah türü olaylar yaşıyordu.

Birçok çizgi filmle benzerlik gösteren çizgi film arzu edilen popülerliğe ulaşamadığından 1933 yılında sonlandırıldı.

Ve Tekrar bizim Tom Ve Jerry

Birçok çizgi işinde yer alan **Barbera** günü gelmiş **Hanna**'yla tanışarak ekip kurmuştu. Akıllarında "birbirlerine denk akılda iki tiplemenin" eğlenceli mücadelesini anlatan bir animasyon fikri oluşmuştu. Ancak bunu yapımcıya **Fred Quinby**'ye kabul ettirmekte zorlanmaktaydılar. En nihayet izin çıktığında da akıllarındaki rakip ikiliyi bir tilkiyle bir köpek olarak tasarladılar.

Ancak daha sonra çekilen bir animasyonda ilk kez kediyle fare ikilisi ortaya çıkmıştır: **Puss Gets The Boots**. **Ezop**'un ünlü "Kediyle Fare" fablından ilham alan animasyonda kedinin adı **Jasper**, farenin adı filmde geçmese de kağıt üzerinde **Jinx**'tir. Ayrıca daha sonra aşina olduğumuz bir başka karakter daha vardır: Siyahi hizmetçi. **Hanna**, **Barbera** ve yapımcı **Rudolf Ising** imzasını taşıyan iş tüm düştü kalktılı komikliklere rağmen tutmayınca rafa kaldırılmış.

Derken beklenmedik bir şey olmuş, Teksaslı iş kadını **Bessa Short** stüdyoya başvurarak kedi ve fare desenli kısa animasyonlar talep etmiştir. Üstelik de stüdyoyu ikna ederek rafa kalkan projenin canlandırılmasını sağlamıştır. Bunun üzerine kedi-fare ikilisinin yeniden adlandırılması için yarışma düzenlenmiştir. Animatör **John Carr** hem erkek kedilere **Tom Cat** adının verilmesinden dolayı hem de noel kokteylinden ilhamla bu ikiliye **Tom ve Jerry** adını vermeyi teklif etmiş 50 dolarlık birincilik ödülünü kazanmıştır. Böylece de bizim bildiğimiz **Tom ve Jerry** start almıştır.

Ancak bir başka ilginç gelişme de 1941 yılında **Puss Gets The Boots** animasyonunun **En İyi Kısa Konulu Çizgi Film dalında Akademi Ödülü** adayı gösterilmesidir. Ancak talihsizlik bu ya adaylık sürecinde jenerikte **Ising**'in adı geçse de **Hanna**'yla **Barbera**'nın adları atlanmıştır.

Sonuç

Bu işte…

Zıpır bir yazarın yarattığı komik bir roman tiyatroya uyarlanmış. Romandaki karakterlerin isimleri dillere dolanarak adeta deyime dönüşmüş. Üstelik aynı eserde uydurulan bir içecek deyimleşen isimlerle anılan geleneksel bir alışkanlığa dönüşmüş. Sonra da toplumun aşina olduğu isimler ilgi çekeceği düşüncesiyle çizgi filme uyarlanmış. Ve o kadar şanslıyız ki tarih içinde yitip gidebilecek bu olay iki yetenekli sanatçı sayesinde bir anlamda torunlara kadar ulaşmış.

Ama sonuç olarak artık bu yazıyı okuduysanız yazının başına atıfta bulunarak yazıyorum: Artık **Tom and Jerry** sözcüğünü her duyduğunuzda aklınıza alkollü kokteyl de gelecek.

YAZAR KAAN ERKAM VE SAHNELENEN OYUNLARI

Erdem Bilge Az

Sizlere birbirinden farklı ama tek ortak noktası aynı yönetmenin-yazarın elinden çıkmış veya aynı ekibin prodüksiyonu olan oyunları ard arda tanıtacağım bu sayfalara bu ay bir yazarı, **Kaan Erkam**'a ait oyunları tanıtarak başlıyorum.

Kaan Erkam kaleminden çıkmış tam altı adet oyun var şu anda sahnelerde. Bunların dördü farklı kişiler tarafından yönetilse de oyun kendi tiyatrosu olan Oda Tiyatrosu'na ait (**Gorki, Montaigne, Ağladım, Beklenmeyen Misafir**). Bu oyunlar Oda Tiyatrosu'nun Mecidiyeköy'de bulunan kendi sahnelerinden başka CKM, Trump, House Of Performance, Hiltown, Seyirlik Sahne gibi sahnelerde de oynanmaktadır.

Ağladım uzun zamandır sahnelerde olmasına karşın hala daha oynanmaya devam etmekte ve 90. Temsili de geçmiş durumdadır. Geçen yıl sahnelenmeye başlanan ve bu sene de ellinci temsilini geçen **Gorki** ile bu sene sahnelenmeye başlanan **Montaigne** ise çoğunlukla oynadığı hemen hemen her sahnede kapalı gişe oynamaktadır.

Geçmişte yazıp düzenli bir şekilde oynatamadığı ve bu sene Donkişot Organizasyon'a verdiği popüler oyun **Tomris** ise bu senenin en çok konuşulan, basında kendine en çok yer bulan ve belki de en çok izlenen oyunlarından biri. Oyunun bu kadar çok izlenilmesinde, konuşulmasında elbette ki karaktere can verenin **Janset** gibi ünlü bir oyuncu olmasının ve **Mehmet Ulay** gibi popüler bir oyuncu/yönetmeninin olmasının payı da olabilir. Ancak bunlar başlı başına etken değildir. Şu ana kadar sahnelerde ya da televizyonda canlandırılmamış nitelikte akıl hastası kadın ve bu kadının özgürce sarfettiği çılgın monologlar izleyiciyi mest etmiştir. Şu ana kadar kimsenin duymadığı nitelikte monologlara sahip bir oyundur **Tomris.** Ve hemen hemen oynadığı her salonda kapalı gişe oynamış bir oyun olarak senenin en popüler yapımları arasında yerini almıştır.

Borderline, yazarın, yeni bir ekip olan Derev Art'a verdiği son oyunudur. Son oyunudur ama aslında geçmişte, çok önce yazdığı fakat şimdi günümüze uyarladığı (cep telefonu vs. gibi şeyler ekleyerek) bir oyundur. Oyun daha önce yazılmış olmasına karşın diğer oyunu **Gorki** ile hemen hemen aynı konuyu işler ama bu konuyu işlerken aynı perspektiften bakmaz. Aksine tam zıtı bir yönden bakar işlediği konuya.

Gorki ve **Borderline** yapı olarak birbirini andırırken **Tomris** ne kadar farklı bir oyun olsa da bazı yerlerde benzer konulara değinmektedir. Bu üç oyunda kadın-erkek varoluşunu bolca sorgularız. Ancak **Montaigne** ve **Ağladım** hem birbirinden tamamen farklı hem de diğer üç oyunla ilgisiz iki oyundur. Bu iki oyunun **Kaan Erkam** kaleminden çıkmış olmasından ve Oda Tiyatrosu'na ait olmaktan başka bir ortak noktası daha vardır. **Ağladım** oyununun ödüllü oyuncusu **Selena Demirli Doğan, Montaigne** oyununun da yönetmenidir. Ve bu onun ilk yönetmenlik deneyimidir.

Ağladım

Oyun Kanlar içinde yerde yatan Şenay Öğretmen'i görmemiz ile başlar. Öğretmen de yukarıdan lokal olarak verilen kırmızı ışıkla gösterilir. Zar zor nefes almaktadır. Güçlükle konuşmaktadır. Ama ağzından güçlükle de olsa çıkan kelime "sevgi"dir. Cümlelerine başlarken "sevgi" den bahsetmeye çalışır. Düşünceli ve fedakar bir bireyin kendi kendini yonttuğu, kendi küllerinden yeniden doğmak için direnmesinin öyküsüdür bu. Oyunu izlerken vicdanımı sorgulamama sebep olan olgu ise insanlığımı garipsememin akabinde kafamı allak bullak eden, yüreğimi ters yüz eden şeyler hissetmeye- görmeye, duymaya başlamam oldu Şenay Öğretmen'i dinledikçe. Toplumca yaşayan ölüler olduğumuzu düşündüm. İçimize işleyen nefret

duygusunun beni/bizi kemire kemire yüreğimizle beraber bedenlerimizi de çökertmiş olduğunu anladım oyunda duyduklarım karşısında. Hepimiz koca metropollerin göbeğinde kendi mağaralarımıza kapanmış, kendi yarattığımız mezarlara gömülmüşüz. Ama Şenay Öğretmen veya onun temsil ettiği insan modeli yetişti, elimi tuttu, yüreğime dokundu ve vicdanıma oturuverdi. O kör karanlığımdan çıkarıp aldı beni ve hayata başka bir gözle yeniden bağladı.

Gorki

Oyun kadın ve erkek ilişkilerini, hatta modern çağlarda (ne kadar Çarlık Rusya'sının son döneminde geçse de) erkek ve kadın arasındaki cinsel isteği en edebi ve en çıplak haliyle sorguluyor. İzlediğimiz kadın ve erkek daha elit kesime ait, daha üst tabakanın temsil ettiği erkek ve kadını sunuyorlar bize. Bu izleyeceğiniz klişe bir erkek-kadın çatışması veya avam bir kadın-erkek kurgusu değil kesinlikle. Oyunda açıkça görüyoruz ki erkek kadar kadın da cinsel haz yaşamaya meyilli. Ama hiçbir zaman erkek kadar kendini belli etmiyor. Ve zaman zaman da, kadının özgürleşebilmesi ile, kadın daha da davetkar olabiliyor. Ama kadın daha çok kadınsı etkisini erkek üzerine bıraktıktan sonra köşesinden kaçak dövüşüyor. Ancak dans ettiği kişi sıradan bir Rus erkeği değil, ünlü yazar Maksim Gorki. Çözümlenmiş bir neden-sonuç ilişkisinden elde edilen bir sezgi kolayca özneye dönüşebilir belleğimizde. Halbuki kadınların sahip olduğu sezgiler onların kendi yargı sistemlerinde çok daha etkili ve güçlü konumlara gelebilir. Bu anlamda oyunun ne kadar kadın-erkek çatışması üzerinden yürüdüğünü söylesem de, oyunun ahlaki önermeleri ne kadın ne erkek, sadece insanın

vurgulanması ile varılacak olan sonuç noktalarına götürüyor seyirciyi.

Montaigne

Oyunun belirli yerlerinde zaman zaman Dante'den başka Homeros gibi Şair Hermodoros , Antigonos gibi şairlerden de bahsediyor ve alıntılar yapıyor. Antigonos'un bir şehir devletinin askerlerini kandırıp kendi komutanlarına ihanet ettirmesini ve böylelikle düşmanı olan komutanı yenebildiği hikayesini anlatıyor. Ancak anlattığı hikayede Antigonos askerlerin ihanetiyle komutanı öldürdükten sonra kendisi ilahi adaletin uygulayıcısı olmaya kalkıyor. Ve tabii ki oyunun içerisinde aklımda kalmayan bunun gibi pek çok hikayesi var Montaigne'in. Ölümden bahsederken söylediği "İnsan, her yerde aynı insandır. Ve bir insan özünde soyluluk olmadı mı, dünyanın tacını giyse yine çıplak kalır." şeklindeki aforizma, oyundan benim aklımda kalan tiradlardan sadece biri, ama oyun Montaigne'in bunun gibi pek çok söylemi ile zenginleştirilmiş durumda.

Borderline

Tasvir edilen melek, elinde bir orakla ve sırtında kanatlarla öbür tarafın işleri hakkında zabıt tutan bir varlık veya çok aykırı olarak sembolize edilmiş bir yaratık değildir. Mini etekli, beyaz çoraplı, kafasında parlayan peruğuyla seksi bir hemşiredir. Oyun da bize ölümün sonrası üzerinden arafta kalmış bir erkeğin o gün onunla ilgilenmekle görevli o melekle karşılıklı diyaloglarında pek çok şeyi sorgulatacaktır. Sorgulayacağımız ve duyacağımız

o kadar çok şeyin içinde ise en baskın olanı kadın-erkek ilişkileridir. Bu sebeple de Gorki'nin Türk versiyonu diyebildim. Bu oyun da ne kadar arafta bir melek ve bir ölü arasında geçen metafizik hikaye gibi dursa da aslında yazarın diğer oyunu Gorki gibi kadın-erkek sorunsalını işlemektedir. Ama Gorki'den düzlemi çok farklıdır. Gorki, Çarlık Rusya'sının son döneminde geçerken bu hikaye modern zamanda arafta geçer. Gorki, kadın erkek ilişkilerini elitist bir bakış açısı ile iki entelektüel zeki insanın gözünden sorgularken bu öyküdeki karakterler daha avamdır. Ve çatışmaları da daha lümpen, hatta çok varoştur. Diyaloglar elit tabakaya değil alt tabakaya yöneliktir. Ama bu da kendi içinde bir ahenk yaratmış vaziyettedir.

Tomris

Anlatımı didaktiklikten uzak, kadınsılığa yakın bile değildir. İnsanın içini sıkan bir akıl hastası gibi değil aksine derdine dert olan bir delidir kendisini **Tomris Uyar** zanneden oyun kişisi. Ve evet cidden **Tomris Uyar** olduğuna inanmaktadır. Karakterimizin bu hastalığının modern tıptaki karşılığı dissosiyatif kimlik bozukluğudur. Tıp bilimine göre bu bozukluğa sahip kimse içinde farklı bir kişi varmış gibi davranır. Zihin karmaşası, yoğun iç sesler ve duygusal iniş-çıkışlar yaşar. Yazar **Kaan Erkam** tarafından yaratılan ve **Mehmet Ulay** rejisi ile **Janset** tarafından hayat bulan bu karakter de söz konusu hastalıktaki bu özelliklerin her birini tek tek izlettirir izleyiciye. Burada anlattığı şeyler önce yaşama dair öngörüleri, kadın olarak fikirleridir. Bunlardan sonra aradığı erkeği özetlediğinde ise akıl hastası bir kadının değil herhangi bir kadının sıradan isteklerine sahiptir. Aradığı erkek tamamen ütopik, gerçekte belki de hiç var olmamış veya milyonda bir var olabilecek bir erkektir. Ancak her kadın gibi onun aradığı erkek de o ütopik erkektir. Bir çok yönüyle başka kadınlardan farklı, tamamen uçuk kaçık (hepsinden önemlisi akıl hastası) bir kadın olsa da bu yönüyle herhangi bir kadındır ve izleyiciye kadın varoluşuna dair fikir verir. Bu durumun benzeri, hatta aynısı yazarın **Gorki ve Borderline** oyunlarında da vardır. Bu yönüyle **Kaan Erkam**'ın metinlerini yazarken kağıda sadece bir erkek gibi bakmadığını, metinlerinde kadın varoluşunu da bolca sorguladığını görürüz. Oyun bir an için bir akıl hastasının varoluş monoloğu modundan kurtularak kadın varoluşuna ardından da delinin ağzından çıkan monologla kadın-erkek varoluş sorunsalına döner. Uzun uzun düşündürür bizi bir delinin monologları. Biz aslında ayrı ayrı niteliklerin toplamıyız. Bir arada olduğumuz zaman güçlü yanımız ortaya çıkar, ayrı olduğumuz zaman temel içgüdülerimiz söz alır devamında da güçsüz yanımız ortaya çıkar. Bunu da ancak kötü bir rastlantıyla tensel arzularımızın peşine düştüğümüz zaman tuzağa düştüğümüzde anlayabiliriz. Bizi herkesin görebileceği bir yerde, çaresizlik içinde çırpınırken ancak anlarız bir arada olduğumuz zaman güçlü olduğumuzu. Herkesin bizi yargılaması için düşmüşüzdür o tuzağa aslında. Hem de haksızca ve akılsızca. Çünkü onların yargıladıkları o insanın kimliği değil, alt benliği, bitmek bilmez arsız istekleri, sapkın arzuları, **Sigmund Freud'**un koyduğu ismiyle "İd"imizdir.

Sonuç olarak bu dönem sahnelerde oynanan altı oyunuyla ve geçmişte de oynanmış bir çok oyunuyla **Kaan Erkam** oldukça üretken bir yazardır. Toplumsal içerikli bir dram oyununa rağmen (**Ağladım**) ve **Montaigne** oyununda da tarihe geçmiş bir edebiyatçının odasında ölümüne değinse de oyunlarında işlediği konu genel olarak erkek varoluşuna karşılık kadın varoluşudur. Yani toplumsal ilişkileri işlerken erkek-kadın çatışmasına da bolca değinir. Her konuya karşın erkeğin algısı ile kadının algısını bir arada metinlerine yansıtır. Ama tüm oyunlarını zevkle izlenebilir kılan en önemli öğe şudur ki metinlerinde her zaman edebi bir dil kullanır. Akıcı, lirik ve iğneleyici dizeleri vardır metinlerinde. Bu ekolü kendisi yaratmamıştır belki ancak bu tekniği oldukça başarılı kullanan bir yazardır. Hatta oyun isimlerine bakarak dahi (**Gorki, Montaigne, Tomris**) edebiyata ne kadar tutkun olduğunu ve tiyatro ile edebiyatı harmanladığını anlayabiliriz. Edebiyatçı isimleri verdiği bu oyunlarında da oyuna ismini veren edebiyatçıları baş oyun kişisi yapmakta veya metnin içerisinde o edebiyatçıyı (**Tomris Uyar-Tomris**) konu almaktadır. Ayrıca kendisi erkek olmasına karşın **Tomris** oyununda bir kadının perspektifinden hatta akıl hastası bir kadının perspektifinden dünyaya bakmayı başarabilmiştir. Bu da oyunlarında yarattığı karakterlere karşı ne kadar mesafeli ve objektif olduğunun ispatıdır.

ANKARA DEVLET TİYATROSU'NDAN "GONZAGO'NUN ÖLDÜRÜLMESİ"

Mahmut Topçu

Shakespeare'in **Hamlet** oyununda, *Hamlet*, babasının, amcası tarafından öldürüldüğünden emin olamaz; ancak emin olmak için, bir tiyatro grubuyla anlaşır. Babasının öldürülme biçimini oynamalarını ister. Bu sınamayla amcasının tepkisine bakarak cinayeti onun işleyip işlemediğinden emin olmayı planlar. İşte *Gonzago*, bu tiyatro grubunda *Hamlet*'in babasını, yani öldürülen *Kral Hamlet'i* simgeleyen rol kişisinin adıdır.

Oyunun adına baktığımda bu sahnelerin daha uzatılmış olarak yazıldığı bir komedi ya da bir parodi bekliyordum. Oyunu izleyince çok yanıldığımı anladım.

Oyunun yazarı: Nedyalko Yordanov. Bulgar, şair, oyun yazarı ve yayıncı. Liseyi memleketi olan Burgaz'da bitirdi. 1962 yılında, Ohri Sofya Üniversitesi St. Clement' ten Bulgar filolojisi diplomasıyla mezun oldu.

Metin olarak, karmaşık bir metin bekliyordum ama metnin sadeleştirilmesi için ciddi bir çalışma yapıldığını öğrendim. Metin **Hamlet** oyununun bütününü kapsıyor. **Hamlet** oyununu bilmeden oyunun tam anlaşılması zor. İdeoloji olarak, demokrat, toplumcu bir metinle karşılaşıyoruz.

Hamlet'in teması; "eyleme geçemeyen düşünce"dir. Tiyatro metni, çağlara göre yeniden yorumlanabilir. Shakespeare oyunları güncellemeyi de içinde taşır bu nedenle çok özel bir güncelleme gerekmiyorsa, güncelleme ikinci bir vurgulama olduğundan pek verimli olmuyor. Bu metinde yazar farklı bir güncelleme yapıyor. Metinde, bileşenlerde iki katman var. Dönem katmanı ve güncel katman. Böylece, oyunu güncel iktidar ve yargılama olguları açısından daha net algılayabiliyoruz. Rejide de bu katman ayrımları belirgin bir biçimde işleniyor. Bu katmanları, dekor, giysi, el eşyalarında görebiliyoruz. **Hamlet** oyununda, güncel ve demokratik yorum *Fortinbras* karakterinin eyleminin vurgulanması ve ön plana çıkarılmasıdır. Aslında *Fortinbras* oyun içinde küçük bir roldür ama **Hamlet**'teki bozuk ve yozlaşmış düzen içinde, *Hamlet*'in bir türlü eyleme geçememesi ve yöneticilerin ölmesi sonucunda, *Fortinbras* kararlı bir biçimde gelip, ölülerin kaldırılmasını ister ve yeni bir düzen kurulacağını söyler. **Gonzago'nun Öldürülmesi** oyununda da bu yorum uygulanmıştır.

Metinde, güncel katmanda, sanat devlet ilişkileri sonlara doğru daha çok yoğunlaşıyor, sanat ve sanatçıyı önce kullanıyor sonra sanat ve sanatçı iktidarın düdüğünü öttürmeyince, sanatçıyı yargılıyor ve cezalandırıyor. Günümüzde birçok iktidarda olduğu gibi güncellikle örtüşüyor. iktidarın yargıcını güncel giysisiyle "cellat" temsil ediyor. Bu sahnelerde, sanatçıya, oyuncuya işkence yapılıyor, yalan ifadeye zorlanıyor. Sanatçı iki seçeneğe zorlanıyor: Kaçmak ya da savaşmak.

Yönetmen: Farid Bikchantaev, Rusya'da tiyatro öğrenimi görüyor, oyuncu ve yönetmen. Rusya kültürü, öğrenimi, rejide, yorumda tüm olumluluğuyla kendini gösteriyor. Metnin yorumlanmasında, sadeleştirilmesinde, tiyatronun tüm bileşenleri ustaca işleniyor.

Oyunculara gelince; Baş oyun kişisi, *Charles*: Ötüken Hürmüzlü, oyunun başlarında kumpanyanın

müdürü. Haksızlığa, iftiraya, işkenceye maruz kalıyor. Oyun boyunca karakterin değişimlerini gayet güzel göğüslüyor.

Benvolio, metnin yaşlı karakteri ve kumpanyanın yaşlı, usta oyuncusu. Engin Özsayın oynuyor. Fakülte yıllarından beri oyunlarını izlerim. *Benvolio* rolü yaşına karşın, çok enerjik bir karakter. Engin yaşına ve fiziğine karşın, karakteri akrobatik hareketlerle renklendiriyor. Sandalyeye çıkıyor, yerde yuvarlanıyor. Ortaoyunumuzun canlılığını da katıyor. Bu oyunları çocuk oyunu gibi canla başla oynuyor. Çok zor bir rolü risk alarak, hakkını vererek oynuyor. Bir de yılların deneyimi eklenince tadından yenmez oluyor.

Elizabeth rolünü Ebru Gülerarslan Selin oynuyor. Öğrenim olarak oyuncu olmasam da, oyunculuk kariyeri, basamakları nedir, diye düşündüğümde, farklı karakterleri oynamaktır, fikrine varıyorum. Yeşilçamda oyuncular hep aynı tipleri oynardı. Fiziksel yapı kuşkusuz bir rol için önemli bir veridir ama hep aynı rolde ne kadar gelişilebilir. Kanımca oyunculuk kariyeri farklı karakterleri canlandırmaktır. Ebru, canlandırdığı karakteri, ustalıkla oynuyor.

Amalia rolünü Gülin Ersoy canlandırıyor. *Amalia*, Charles'in eşi, gerektiğinde görev gereği iktidardan kişilerle birlikte oluyor. Öne çıkan karakter, genç, güzel, işveli, cilveli bir karakter. Hafif kadın oynamak genelde çok klişeleşmiştir. Klişe oynanırsa kolaydır ama özel bir hafif kadın oynamak zordur. Gülin sıradanlık çizgisini aşıyor. Özel bir hafif kadın karakterine can ve kan veriyor.

Ophelia'yı, Hülya Yıldız oynuyor. *Ophelia* karakteri **Hamlet**'te yirmili yaşlarda bir karakterdir. **Gonzago** oyununda biraz orta yaşlı bir oyuncu, genci oynar biçimde oynuyor. Orta sıralardan anlaşılamayabilir ama ön sıralardan fark ediliyor. Genç bir oyuncu seçilebilirdi ama sanırım olanaklarda bir sorun oldu. Bedensel hareketler, ses tonu ve konuşma ritminde genç *Ophelia'yı* güzel canlandırıyor.

Cellat karakterini Mümtaz Aydoğan Mengi canlandırıyor. Kötü ya da olumsuz karakter. Kötü karakterlerde de şablondan uzak durmak gerekir. Sözgelimi, çok yemek, çok içmek, abartılı kahkaha atmak ya da aşırı ağır abi olmak. Mümtaz, bunlara başvurmadan özgün bir biçimde kötüyü canlandırıyor.

Horatio karakterini, Eren Oray oynuyor. **Hamlet** oyununda Horatio Hamlet'in dostudur, olumlu bir karakterdir ama Horatio günümüze gelince yozlaşıyor. İktidarın entrikalarına alet oluyor. Eren, bu karakteri gayet inandırıcı bir tonda canlandırıyor.

Polonius karakterini, Dara Tan canlandırıyor. *Polonius* **Hamlet** oyununun en yalaka en entrikacı, en üç kağıtçı karakterlerinden biridir. Kızı *Ophelia* babasının kurbanı olur. Dara fiziğiyle, oyunculuğuyla bu karaktere yakışıyor.

Suflör karakterine Batuhan Yalçın hayat veriyor. Oyun başlarında, çok saf bir kişi olan, Batuhan, oyun sonlarında kurnaz, işbirlikçi kişilik değişimini güzel veriyor.

Muhafız rolünde Eşref Ergü Pişirici gelişimine güzel bir başlangıç yapıyor.

Dekor ve Sahne Tasarımını Sergel Skamorokhav, klasik dekorun dışında, Irvin Piscator'un başlattığı, Brecht›in olgunlaştırdığı, iskeleler vs, postmodern dekoru, sinevizyonu da katarak, işlevsel biçimde ustaca kurmuş.

Ankara Devlet Tiyatroları'nda her oyun, dolu salonlarda oynanıyor. Bunu Ankara seyircisine de borçluyuz, hayallerimize de. Seyirci oyunu soluksuz izliyor ve çoğunluk ayakta alkışlıyor. **Hamlet** oyununu daha iyi anlamak, çözümlemek için bu oyun izlenmeli. Güncel olarak iktidar sanat sanatçı sorununu algılamak için de izlenmeli. **Hamlet** oyununun güncel, demokratik, toplumcu yorumunu algılamak için de önemli. Görülmesi gereken bir oyun.

HÜCRELER (2024): "ENGİN GÜNAYDIN'IN SÜRREALİST KOMEDİSİ ZİRVE YAPIYOR!"

Yaşam Kaya

Engin Günaydın'ın yazıp ve Doğu Yaşar Akal ile birlikte yönettiği BKM yapımı **Hücreler** oyununu geçtiğimiz günlerde Uniq Hall'de izledik. Son dönemde popüler isimlerin tiyatro sahnelerinde boy gösteriyor olması, tiyatronun geleceği açısından umut verici. Korona salgını sonrası sahnelerden kopan seyirciler yeniden büyük bir arzuyla tiyatroların yolunu tuttu. Engin Günaydın, 1980'li yılların meşhur çizgi filmi olan "İnsan Vücudu" konusundan yola çıkarak, Cengiz Bozkurt, Şinasi Yurtsever, Nilperi Şahinkaya, Kubilay Aka ve Deniz Cengiz'den oluşan kadrosuyla sürrealist bir komedi yaratıyor. Ve bu oluşturduğu komedi özellikle zekayla birleşen bir gösterinin önünü açıyor. Deniz Saip ve Bilgeseven Bulut ikilisinin muhteşem sahne tasarımı ve Tolga Çebi' nin etkileyici müzikleri **Hücreler**'de göze çarpan ilk önemli ayrıntı!

Konuda eşi tarafından aldatılan Nejat'ın eşini yakalaması üzerine düşüp bayılması ve bu olayla beraber vücuttaki hücrelerin yaşadıklarını gösteriliyor. Konu ilk dakikasından bu haliyle bizleri heyecanlandırıyor. Vücutta aklın ve duyguların verdiği tepkiler üzerine konuşmalar çatışma doğururken, dış dünyada yaşanılanlar, adamın aldatılması ile vücudunun gösterdiği reaksiyonlar arasında bütünlük tamamen ortadan kalkıyor ve hücreler ne idüğü belirsiz bir olaylar silsilesi içinde oradan oraya savruluyor. Adamın bunalımı yerini ağır bir gribal enfeksiyona bırakır ve hücrelerin varlığı tehlikeye girer. Profesör Yağ (Engin Günaydın), Profesör Mal (Cengiz Bozkurt) ve Profesör Nöron (Şinasi Yurtsever) adlı hücreler cansiperhane, akılla beden içinde gidip gelerek konuyu tatlıya bağlamaya çalışır. Hücrelerin özel hayatları karmaşıktır; bedende içinde yaşadığımız ülke şeklinde yönetildikleri için siyasi düşünceleri de vardır. Kötüye giden olayların tam ortasında Seretan ismindeki kurnaz hücre, vücuda saldırıp bedende bir yıkım planlar, AloeVera güzelliğiyle delirttiği yağ hücresinin vitaminlerini çalar. Peki bu kaos nasıl sona erecektir? Akılla kalbin uyumu şarttır.

Engin Günaydın son dönemde kaliteli metinler

yazıyor. Andropoz dizisindeki insan psikolojisinin derinliklerini **Hücreler**'de siyasal taşlamalarla beraber görüyoruz. Son dönemde Türkiye'de sahnelerde siyasi göndermeler yapan tiyatro grupları maalesef kalmadı. Bu acı gerçeği değiştiren bir oyun izledik. Zor dönemde, siyasal göndermelerin "özgürlük" bağlamından yapılıyor oluşu, oyunun ufkunu açmış. Muhalif mizah var ortada. Cinsiyetçi espriler hiç sırıtmadan cuk diye oturmuş. Engin Günaydın'ın canlandırdığı karakterin "kart horoz" olarak tanıtılması espri yağmurunun küçük bir ayrıntısı. Aslında korkak ve de riyakar bir karakter karşımızda. **Hücreler**, Sürrealist Tiyatro'nun seçkin bir örneği olmuş.

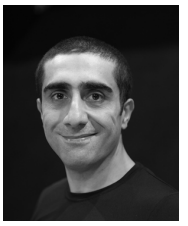
Vücudumuzda yaklaşık 200 farklı türden toplam 37 trilyon insan hücresi ve yaklaşık 100 trilyon bakteri hücresi bulunuyor. Böylesi bir ortamda vücudun derinliklerinde yaşanılan kaos aslında çok normal. Doğu Yaşar Akal'ın yönetmen koltuğunda yarattığı mucizeye bakalım. Bahsettiğimiz karmaşayı çözümleyen muhteşem sahne tasarımı ve hücresel duyguların dile geldiği şahane müzikler insanı oyunun merkezine çekiyor. Özellikle videolardan gösterilen dış olaylarla beden içinde yaşanılan çatışmanın aktarımı komediyi zirveye taşıyor. Nejat'ın gözünden yaşananlara baktığımızda video kısmı ön plana çıkıyor. Derya Karadaş, Rüştü Atilla Onur, Selin Şekerci, Murat Karaoğlu ve Alican Yücesoy dış dünyayı sergiliyor. Karadaş aldatan eşi, Onur moral veren arkadaşı, Şekerci yeni aşkı aktarmış. Gülse Birsel akıl bölümünden olaylara katılıyor ve eski sevgilisi Profesör Mal ile diyaloğa giriyor. Konuda katmanlar arası ilişki çarpıcı komediyle kurulmuş. Nejat'ın hayatı ile hücrelerin yaşadıkları uyum içinde çatışıyor. Sahnedeki sürrealist komedi iki katlı dekor ile sunulmuş. Şarkılarla, danslarla, müziklerle uyumlu fiziksel aktiviteye daha fazla alan açan dinamizm var sahnede. Vücuttaki ilişkiyi işlevsel olarak sunuyor bizlere.

Profesör Mal'ın siyasi partisinin yarattığı sevgi seli "öp öp" sloganıyla hücreler arası sevginin coşmasını, hücrelere geçmişi unutup önüne bakmasını söylüyor. Özellikle 'özgürlük' anındaki ışığın renkleri muhteşem bir gönderme yapmış. Metabolizma hastayken, kötü hücreler vücuda saldırırken, sevgiyi iktidara taşımak isteyen Özgürlük Partisi bizlerin suratına sağlam bir tokat indiriyor.

Gelelim oyuncuların performanslarına… Engin Günaydın tek başına dev bir sahne. Konudaki çatışmalarda, iç/dış kavgasının renklendiği anlarda, Profesör Yağ'ın kendisiyle uyumlanmamış davranışlarında Günaydın'ın oyunculuğu zirveye çıkmış. İyiyle kötünün savaşında konuyu ince bir çizgide, sürrealizm dışına çıkmadan, kaliteli bir komediyle aktarmış. Cengiz Bozkurt ve Şinasi Yurtsever sahnede kendisinden söz ettiren diğer oyuncular. Üç oyuncunun da ortak özelliği "Karakter Oyuncusu" olmaları. Oyuncuların yetenekleri, komedi anlatımları kusursuz. Üç oyuncu müthiş bir uyum gösteriyor konu ilerlerken. Günaydın ile Yurtsever güçlü performans sergilerken, Bozkurt duygusallığın tam merkezinde! Nilperi Şahinkaya baştan çıkardığı erkeklere sonunda büyük sıkıntılar yaşatan çekici bir rolde iken; Kubilay Aka centilmen, girişken ancak kötü niyetli bir hücreyi canlandırıyor. Nilperi Şahinkaya'ya bu tip roller çok yükleniyor. Oyuncunun yerinde olsam üstüne yüklenen bu rollerden bir an önce kurtulurum. Santral hücrede Deniz Cengiz gayet iyi.

Engin Günaydın'ın kaleminden çıkan **Hücreler**, "kadın/erkek" ilişkisi üzerine kara komik, trajik, politik ve duygusal bir komedi. Oyuncunun karakter canlandırmadaki ustalığı, kalemine de yansımış. BKM' nin kaliteli bir yapımına dönüşen gösteri ile ilgili seyirciden duyduğum en büyük şikâyet bilet fiyatları. Bilet fiyatlarında mutlaka ama mutlaka "öğrenci/öğretmen/işçi…" gibi ayrım yapılması şart. Böylesi gösterileri halkın genelinin izlemesi gerekir!

BURSA DEVLET TİYATROSU'NDAN "OTHELLO"

Taylan Ertuğrul

William Shakespeare'in Othello oyunu, ilk kez 1 Kasım 1604 yılında sarayda oynanmış. Aynı yıl yazıldığı tahmin ediliyor. Yani günümüzden tam 420 yıl önce…

Bizim dilimize ilk çevirisi 1877 yılında yapılmış. Daha sonra da defalarca dilimize çevrilmiş. Benim okuduğum en son çeviri ise Orhan Burian çevirisinin 1999 baskısı. Oyunun 420 yıl önce yazıldığını düşünürsek; dilimize defalarca çevrildiğini göz önüne alırsak, dünyada ve ülkemizde kaç kere sahnelendiğini; hatta, halihazırda dünya üzerinde kaç tiyatronun sahnelediğini tahmin etmek oldukça zor olsa gerek.

Bizim bahsimize konu olan ise, Prof. Dr. Özdemir Nutku'nun 1985 yılında dilimize çevirdiği ve Bursa Devlet Tiyatrosunun sahnelediği Othello.

William Shakespeare gibi yüzyıllara meydan okuyan bir yazarın sadece bizim ülkemizde bile onlarca kez oynanmış bir oyununu sahnelemek başlı başına bir cesaret örneği. Belki de "büyük" bir cesaret örneği demek daha doğru. Çünkü oyunun yazıldığı dönem, şiirsel dili, orijinal dilinin İngilizce olması ve günümüz seyircisinin sabrını zorlayacak kadar uzun olması bile bu oyunu sahnelemeyi düşünen yönetmeni, tiyatroyu tedirgin edecek unsurlardan birkaçı. Tabii ki yaptığınız rejinin, dekorun, ortaya

koyduğunuz oyunculuğun, tasarladığınız ışığın, kostümün kendinden önce yapılan örnekleri ile estetik bir kıyas ve tartışmaya maruz kalacak olması da kaçınılmaz bir gerçek.

Ama tiyatro sanatının alametifarikası da bu olsa gerek. Bir oyun ne kadar sahnelenmiş olursa olsun, tekrar sahnelenirken doğru unsurlar bir araya geldiğinde etkileyici sonuçlar çıkabiliyor. Hatta "Ne olabilir ki? Sonuçta William Shakespeare'in Othello'sunu izleyeceğiz. En fazla neyle karşılaşabiliriz?" diye gittiğiniz bir oyunda, gencecik bir ekipten şaşırtıcı bir performans izleyebilirsiniz. Bu arada ekip derken içine dekor, ışık, kostüm tasarımcılarıyla birlikte oyunun yönetmenini de katıyorum.

Evet şaşırtıcı diyorum; çünkü eğer oyunu izlerseniz siz de şaşıracaksınız. Neye mi şaşıracaksınız? Öncelikle oyunu izlemek için yerlerinize oturduğunuzda karşınızda; tavandan aşağı sallanan çarklara ikişer ikişer asılmış yirmiden fazla (ben 28 saydım) metal kova göreceksiniz. Ama emin olun sizdeki şaşkınlığın büyük kısmını kovaların aslı olmasından ziyade oyun boyunca bu kovaların son derece işlevsel kullanılması yaratacak. Daha önce de izlediğim bazı oyunlarda böyle bir nesnenin birden fazla kullanıldığı reji örnekleriyle karşılaşmıştım. Geçmişte izlediğim bir oyunda yine yirmiden fazla şemsiye asılıydı sahnede, başka bir oyunda enstrümanlar asılıydı, diğer bir oyunda bavullar, çantalar asılıydı. Ama o rejilerde bu nesneler oyuna görsel bir katkıda bulunma çabasından öteye gidememişlerdi. Bu oyunda ise kovalar bazen bir fener, kimi zaman üzerine çıkılıp konuşma yapılan bir kürsü, bazen bir ayna, bazen Kıbrıs kalesinin sütunları, bazen adaletin terazisi,

bir oturak, bazen içine bir şey konulan bir kutu hatta finalde Desdemona'nın ölüm yatağı oluyor. Dolayısıyla bir süre sonra seyirci onların birer kova olduğunu unutuyor.

Bir diğer şaşırtıcı ve etkili reji buluşu da kimi zaman oyunun müziklerinin, kimi zaman oyundaki iç sesler gibi oyunun anlatımına zenginlik katan birçok unsurun oyunun başından itibaren salıncakta sallanan kadın oyuncular tarafından yapılmasıydı.

Tüm bunlardan bahsederken kısaca oyunun yönetmeninden de bahsetmek gerektiğini düşünüyorum.

Vlad Trifaş 1989 doğumlu, hem oyunculuk hem de tiyatro yönetmenliği eğitimi almış Romanyalı genç bir yönetmen. Kendisini tebrik ediyorum. Hem rejisinden dolayı, hem de İngiliz bir yazarın oyununu, Romence okuyup yazan bir rejisör olarak Türk seyircisine anlatmadaki başarısından dolayı. Tabii Prof.Dr. Özdemir Nutku'nun oyunu İngilizceden çevirirken William Shakespeare'i Türk dilinin anlatım zenginliği ile harmanlaması, dilimize yakışır bir hale getirmesi oyuna başka bir boyut katmış.

Bu arada orijinal metne bazı eklemeler yapılmış. Benim aklıma gelenler, soytarı, başka ufak tefek sahneler ve replikler sonradan eklenmiş; ama dramatik yapıya hizmet eder biçimde ve izleyiciyi hiç rahatsız etmiyor. Hatta oyunun metnini bilmeyenler fark etmezler bile. Oyuna yapılan eklemelerle ilgili beni rahatsız eden tek nokta; Bianca'nın "Ben seni affettim Othello" diyerek seyirciyi bir taraf olmaya yönlendirmesiydi. Belli ki yönetmenin isteği doğrultusunda yapılan bu ekleme olmasa daha iyiydi.

Oyunun müzikleri de müthiş ve altında yönetmen Vlad Trifaş'ın imzası var.

Kostümlerde döneme uygun bir tasarım düşünülmemiş.Tasarımcı Fatma Sarıkurt

yaptığı modern ve sade tasarımla oyuna çok şey katmış. Oyun ve oyunculuk şaşaalı kostümler, büyük pelerinler arasında kaybolup gitmemiş. Kostümler bu rejiye, yani bu türlü yapılan bir Othello'ya çok yakışmış.

Murat Gülmez'in dekor tasarımını çok beğendim; yazının başında kovalardan ve kullanılış şekillerinden bahsetmiştim. Yani çağdaş tiyatro bize diyor ki; artık seyirci açısından uzam mekan ilişkisi kurmak için illa gerçekçi sütunlar, kapılar pencereler, altın varaklı işlemeler kullanılmak zorunda değil. Zaten inanmaya gelmiş seyirciye yaratıcı ve işlevsel çözümler sunarsak hem anlatım zenginleşiyor, hem de seyirci bunu çok kolay kabul ediyor.

Oyunun ışıkları ile ilgili de birkaç şey söylemeden geçemeyeceğim. Oyunun ışık tasarımı; kostüme, oyunculara, dekora, daha doğrusu oyuna büyük bir renk vermiş. Oyunda doğru atmosferin yaratılmasına çok büyük katkıda bulunmuş. Oyunun ışık tasarımcısı Sinan Mahcup'u tebrik ediyorum. Belli ki onun çabası olmasa oyun eksik kalırmış.

Ve gelelim oyunculuğa… Ben selamda on altı kişi saydım. Hatta on yedi de diyebiliriz; biraz fark edilmesi zor olsa da. Birazdan on yedinciden bahsedeceğim. Ama öncelikle söylemem gereken bazı şeyler var. İzlediğimiz oyun gerçek bir ekip çalışmasıydı. Oyuncu arkadaşların hepsini tek tek tebrik ediyorum. Herkes sahnede tüm varını yoğunu ortaya koymuş. Elinden gelenin en iyisini yapmış. Oyunu ışığıyla, dekoruyla, rejisiyle, kostümü ile bütünleştiren de oyuncuların bu üstün çabası olmuş.

İki perde ve üç saate yakın süren bir oyun…

Daha doğrusu üç saate yakın süren müthiş bir performans demek daha doğru olur. Bu oyunun aynı gün içinde oynanan matine-suaresini düşünemiyorum, eminim çok zordur. Yapılan bir araştırmaya göre oyunculuk mesleği dünyanın en zor mesleklerinden biriymiş. Maden işçiliğinden sonra ikinci sırada oyunculuk mesleği geliyormuş. Araştırmayı bu mesleklerle uğraşanların yaşam şartlarını göz önüne alarak yapmışlar.

Aslında oyunculuk mesleğinin zorluğundan bahsetmemin nedeni biraz da lafı bir yere getirmek istediğimden; şu demin bahsettiğim on yedinci oyuncuya gelmek istiyorum. Kendisini ismi ile anmak ve tebrik etmek isterdim ama ismini bilmiyorum. Belki de henüz ismi belli değildir. Ama yine de (annesinin karnında da olsa) bu zorlu oyunun içinde yer aldığı için onu da tebrik ediyorum. Oyunda Emilia rolünde oynayan Işıl Öztürk Sehlikoğlu'nu bu iki kişilik performansı için tekrar alkışlıyorum.

Bence sezonun flaş oyunlarından biri.

Bursa Devlet Tiyatrosundan "Othello"yu izlemenizi ısrarla tavsiye ediyorum.

Çok yaşa Tiyatro!

PERİHAN, SABAHAT, AFET, ŞEHNAZ, PERİZAD, MÜSTESNA, HÜRREM VE NİGAR'DAN PERRAN'A...

Pınar Çekirge

Ne kadar çok sevdik onu. Öyle değil mi ?

Kusursuz komedi zamanlamasıyla, kahkahaları kahkahalara lehimledi her defasında. Soluk alıp verdiği her karakterde ağır hayatlarımızı hafifletip bizi mutlu etti. Nasıl tarif etsem, fazlasıyla zalimleşen yaşama karşı bir korunaktı o her defasında. İyiliğin, temiz mahalle hayatının simgesiydi. Kalenderdi. İçtendi. Arada gülen gözlerinin ortasından derin hüzünler geçse de, sınır tanımaz sevgisi, şefkatiyle hep yanımızdaydı. Zaten bu mahallede yaşardı, hemen köşedeki manavın yanındaki ev. Evet, o üç katlı ahşap evde. Hangimizin başı sıkışsa onun kapısını çalardık hemen.

"Merdane kırılınca, çamaşırlar kalınca, ütümüz bozulunca, örtü leke olunca, geçimsizlik çıkınca, kocamıza kızınca, boşanmaya kalkınca, tatsızlık başlayınca... elbiseler solunca, eteğim daralınca, nişanlım darılınca, ben çaresiz kalınca... üzümlü kek yanınca, saç boyam tutmayınca, kiralık arayınca..."(1) doğruca Perihan Abla'ya koşardık.

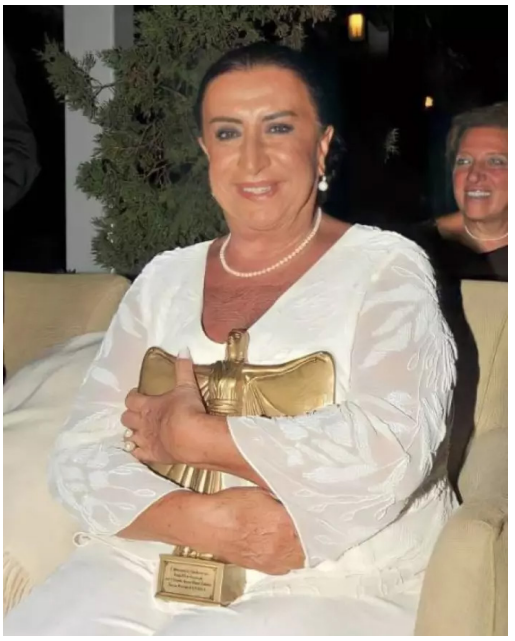
İyi kalpliydi ama biraz deli doluydu. Komşuları şöyle tanımlardı onu:

"Numaradan hoşlanmaz, yalan dolanı hiç bilmez, sırası gelince de lafını esirgemez. Erkek kadındır derler ya, işte öyle kadındır. Temizdir saftır ama kızarsa da fenadır. Bazen kızgın sinirli, bazen güler neşeli, bazen de üzüntülü, bazen sessiz sedasız, bazen de çok hareketli. Yani hepimiz gibi... birazcık farkı varsa, yardımsever oluşu hepimizden çok fazla. Mahallenin ablası, bizim Perihan Ablamız."(2)

Gülliye'nin dediğim dedik annesi Sulukuleli Sabahat, Kızlar Yurdunun biraz saf Müstesna'sı. Evet, Şehnaz, Leyla, Neriman, Hababam Sınıfı'nın kabusu, biyoloji öğretmeni Hürrem. Hani, Bakırköy Ruh ve Sinir Hastalıkları Hastahanesi'nde uzun süre tedavi gören Hürrem. Salak bacı Hasbiye. Sultan Perizad. Kocası Şener'e göz açtırtmayan Nuran. Hayır, öncesi de var, sıcak bir yaz gecesiydi, hatırlıyorum. Rumeli Hisarı'nda Nükhet Duru, Füsun Önal'lı "Merhaba Müzik" müzikalindeydik,

birden surlarda Lady Macbeth belirmişti çığlık çığlığa. Perran Kutman öyle bir Lady Macbeth olmuştu ki... Ya "Artiz Mektebi'ndeki başarısı? "İspinozlar", "Maç"...

80'lerin hemen başıydı sanırım. Her dem dillerde gezen, çalıp söyleyen, raks eden, her erkeğe göz süzen Cihanyandı Kanlı Nigar rolünde izlemiştim Perran Kutman'ı. Münir Özkul, Müjdat Gezen, Gülistan Okan, Meral Zeren'li o muhteşem kadroda. Evet, asıl lise öğretmenimdi o. Afet Öğretmen'imdi benim.

Halide Pişkin, Suna Pekuysal geleneğinden gelen komik kadın tipinin en başarılı oyuncularından biriydi, hiç kuşkusuz. Hayat sepetinde Gülriz Sururi-Engin Cezzar Tiyatrosu, Ulvi Uraz Tiyatrosu, Nisa Serezli-Tolga Aşkıner Tiyatrosu, Müjdat Gezen ile kurdukları Miyatro vardı. Sinema, televizyon dizileri, gazino programları vardı.

Hep günlük hayatımızda karşımıza çıkan, tanıdık, bildik karakterleri yaşar kıldı Perran Kutman. Belki de bunca benimsenmesinin, sevilmesinin altında yatan sır buydu. En yakınımızdan biriydi o. Kapı komşumuz. Ablamız. Teyzemizin kızı.

Şimdi düşünüyorum da, yıllar yılı sahneden, ekrandan, perdeden uçsuz bucaksız duyarlıklar, güzel duygular armağan etti bize. Gün oldu, hayatlarımızın tek "güvenilir sözcü"sü ilan ettik onu. Dedim ya, çok sevdik. Bir o kadar da güvendik.

Perde açıldığından itibaren izleyiciyi içine alan ve bittiğinde yeryüzüne iade eden o gücü; tiyatronun büyüsünü yaşattı her matine ve suarede. Rol aldığı her sinema filminde, televizyon dizisinde milyonlarca insanı tutsak etti oyunculuğuyla. Kim bilir; o roller ki, yıllar içinde hayatı, o hayat ki rolleri olmuştu, farkına bile varmadan.

Türk tiyatrosunun yetiştirdiği en yüksek kalibreli, ışığı, rüzgarı güçlü oyunculardan biri olarak, sahnede adeta bir alev şeraresine dönüşür, klişe değil, gerçek karakterler yaratırdı. Aslında dünya tiyatroları içinde bile antolojilere girebilecek değerde yorumlara imza atmış, yorgun hayatlarımızın eşsiz baharı olmuştu her defasında.

Hep bahsedilir: Ankara'da konservatuvar sınavına girdiğinde adını sorarlar, Perran Kutman'a. Cevap veremez. Bir kez daha sorarlar yine ses yok. Üçüncü defa "Adınız?" diye bağırırlar artık. Bu defa da cevap alamayınca "Buyurun çıkın" derler. Sonrasında İstanbul Devlet Konservatuvarı'na başvurur Perran Kutman. Sahneye çıkar. Yıldız Kenter, "Evet, başlayabilirsiniz" der. Antigone'nin "Ben çirkinim" diye başlayan tiradında bir an takılır. Tekrarlar, "Ben çirkinim". Başa döner, "Ben çirkinim". Bakarlar ki track durumu uzun sürecek, "Peki başka ne hazırladın" diye sorarlar. "Sultan Gelin"den bir bölümü oynamaya başlar hemen ve fark eder ki, Yıldız Kenter dahil herkes kendinden geçercesine gülmekte. Kırılır, öyle ya dramdır oynadığı oysa herkes kahkahadan neredeyse tıkanmak üzeredir. Sıra şiire gelir. Koskoca, sayfalar dolusu uzunluktaki "Han Duvarları'nı hazırladım" demesin mi ? Kısa bir sessiz olur, "Tamam çıkabilirsin," derler. Birkaç gün sonra öğrenir ki birincilikle kazanmış imtihanı.

Sonrası bilinen hikaye. Başarı, alkışlar, ödüller. Bir toplumun kolektif bilinçaltında sonsuzluğa erişen bir sanatçı olarak, her zaman çok sevilmek, saygı görmek, hiç unutulmamak. Hayata, sanata füsun serpen bir ışık, bir simge, bir anıt olmak...

Yıllardır hep Dolly Levy rolünde hayal ediyorum Perran Kutman'ı. Bir gün mutlaka... mutlaka!

(1,2) Perihan Abla dizisi tanıtım şarkısından (1986)

DEVLET TİYATROLARI, 2024 "TİYATRO HER YERDE!" LANSMANI

Devlet Tiyatroları Genel Sanat Yönetmeni Sayın Tamer Karadağlı, 10 Ocak 2024 tarihinde, saat 14.30'da **"Devlet Tiyatroları Her Yerde!"** başlıklı bir lansman gerçekleştirmiştir. Lansman Devlet Tiyatroları için tarihi bir salonda, bir zamanlar oyunlarını oynadığı **"Üçüncü Tiyatro"** olan Türk Ocağı Salonunda yapılmıştır. Cumhuriyet Dönemi'nin bu görkemli mimarisinde Devlet Tiyatrolarının Genel Sanat Yönetmeni Tamer Karadağlı, usta sanatçılarımızı anarak söze başlamış, onların izinden gitmenin bir sanatçının olmazsa olmazı olduğuna değinmiş, Türkiye'de tiyatro sanatının seyir defterini Devlet Tiyatroları ile özdeşleştirmiştir. Önümüzdeki yıl 75. yılına girecek Devlet Tiyatrolarının asıl amacının, "Çağdaş Türk toplumunun tiyatrosu nasıl olmalıdır?"ın yanıtını aramaktan geçtiğini belirten Karadağlı, derinlemesine düşünülmeden, topluma ve ülkenin koşullarına göre irdeleme yapılmadan gerçek anlamıyla sanatsal öze ulaşılamayacağını ifade etmiş, yerel olanı çağdaş tiyatroyla birleştirme, ulusal tiyatroyu oluşturma amacında olduklarının altını çizmiştir. Bu amaçla seyirciye, çağdaş edebiyat eserlerimizin uyarlamalarını daha çok sahnelerde bulacağının müjdesini vermiştir. Devlet Tiyatrolarının öncülüğünde, bu alanda kıymetli çalışmalara ait kapının yakın tarihte açılacağını belirtmiştir. Bu yıl, tiyatronun ve tiyatro sanatçılarının hayatın içinde olduğunu daha çok görüleceğini açıkladığı konuşmasının içeriğini, "Tiyatro her yerde! Tiyatro hayatın içinde!" mottosu oluşturmuştur. Devlet Tiyatrolarının seyirciyle zenginleşme, seyirciyi çoğaltma yolunda adım atacağını belirtmiş, repertuvar adına bu yılki temalarının "Farklılıklarımızdan bir yaşam öyküsü çıkartmak" olduğunu açıklamıştır. Birbirimizi kabullenerek güçlenmenin ve çoğalmanın, yüzyıllardan beri karşıtlıklarımızla zenginleşmiş, farklı kültürlerden çok geniş bir bahçe yapmış toplumumuzun da geniş kesimlerine hitap edeceğini özellikle vurgulamıştır. Devlet Tiyatrolarının her yıl olduğu gibi bu yıl da **"Festival Sezonu"** olan mart ile haziran ayları arasında, dünya tiyatrosunun en özel eserleri ve adından söz ettirecek yerli yapımları seyircisiyle buluşacağını söyleyen Karadağlı, Devlet Tiyatroları oyunlarının yaz boyunca antik tiyatrolarda kendi seyircimizin yanı sıra ülkemizi ziyaret eden konuklara da sunulacağına değinmiştir. Bu konuda özellikle dünyada pek çok ülkenin kendi kültür, değer, birikim ve sanatlarını en iyi şekilde sunarken aynı zamanda ülkelerin tanıtımında büyük bir rol oynayan turizmin de güçlendiğini ifade etmiştir. Çocuk festivallerinin tiyatro için önem taşıdığını belirten Devlet Tiyatroları Genel Sanat Yönetmeni, bu alana hassasiyetle yaklaştıklarını yinelemiştir. Bu sene özel bir proje olarak Yunanistan ile ülkemizin bir sanatsal birlikteliğe "Romeo ve Juliet" oyunu üzerinden imza atacağını açıklayan Tamer Karadağlı, Devlet Tiyatroları ile Yunanistan Pire Şehir Tiyatrosunun ortak yapımı olan oyunun ilk defa İstanbul'da AKM'de seyirciyle buluşacağını anlatmıştır. En önemli çalışmalarından birinin de Devlet Tiyatrolarının geçmişiyle özdeş, **Ankara Devlet Konservatuvarı Binası** olduğuna değinen Karadağlı, "Binanın, yeniden bir sanat merkezi haline gelerek hak ettiği değer e kavuşması amacıyla, 75. Kuruluş Yılımızda **Devlet Çocuk ve Kukla Tiyatrosuna** dönüştürmek için ön çalışma ve görüşmelerin yapıldığını söylemek isterim" diyerek, bu konuda çok heyecanlı olduklarını belirtmiştir. Devlet Tiyatrolarının sahne sayısını arttırmak konusunda hızlı ve kalıcı girişimlerde bulunduklarını bildiren Karadağlı, bu konuda ilk olarak **Gaziantep, "Şehitkamil" Belediyesi** sahnesinin Devlet Tiyatrosu olarak hizmete açıldığını, ayrıca Ankara Gölbaşı ve Ankara Etimesgut Belediyelerinin sahneleri konusunda da çok kısa zamanda protokol imzalanacağını açıklamıştır. Devlet Tiyatrolarında, klasik sahne biçimlerinden deneysel, avangart yapımlara kadar pek çok üslupta oyunların oynanacağını belirten Karadağlı, önümüzdeki dönemde gençlerin ilgisini çekecek, çağın hızını yakalamayı amaçladıkları oyunlara yöneleceklerini ifade etmiştir. Bu amaçla **"DT Genç Sahne!"** uygulamasıyla, çağdaş dünya tiyatrosunun değerli yapımlarını üniversitelerin öğrenci ve bahar şenliklerinde, gençlik buluşmalarında, kampüslerde ve şehirlerin alternatif mekanlarında sergileneceğini söylemiştir. Özellikle tiyatro yönetmenliği konusunda yaşanan sorunların çözümü adına Devlet Tiyatroları ailesinden genç oyuncularla açık atölyeler ve work-shoplar yapılacağını belirtmiş, Devlet Tiyatroları Kuruluş Hakkındaki Kanunda yer alan "Yurt dışına bilgi ve görgü amacıyla sanatçı gönderilmesi" hükmünün yeniden aktif hale getirileceğinin altını çizmiştir. Son yıllarda oyun yazarlığındaki nitelik ve nicelik açısından düşüşün ülkemiz tiyatrosunun en önemli kalesi olan Devlet Tiyatrolarını da düşündürdüğünü açıklayan Karadağlı, yazarlık atölyelerine de ağırlık verileceğini açıklamıştır.**"Devlet Tiyatroları, 2024 Tiyatro Her Yerde!"** lansmanı mini bir resitalle sona ermiştir. *(DT Basın)*

İBB ŞEHİR TİYATROLARI 11. LİSELER ARASI TİYATRO BULUŞMASI BAŞVURULARI BAŞLIYOR

Genç kuşağın tiyatrocu adayları ile izleyiciyi bir araya getirmeyi hedefleyen İBB Şehir Tiyatroları Liseler Arası Tiyatro Buluşması, 22-26 Mayıs 2024 tarihleri arasında gerçekleştiriliyor. Bu yıl on birincisi düzenlenecek olan etkinlik, kaybettiğimiz Değerli Tiyatro Sanatçısı Seda Fettahoğlu anısına yapılacak. 11. Liseler Arası Tiyatro Buluşması için başvurular 23 Şubat Cuma gün sonuna kadar gencgunler@ibb.gov.tr adresine yapılabilecek. *(İBBŞT Basın)*

HARBİYE MUHSİN ERTUĞRUL SAHNESİ "KRAL OİDİPUS"U AĞIRLADI

Sırbistan'ın önemli tiyatrolarından Yugoslav Drama Tiyatrosu; 22 ve 23 Ocak tarihlerinde Harbiye Muhsin Ertuğrul Sahnesi'nde İstanbul seyircisiyle buluştu. İBB Şehir Tiyatroları; Dünya tiyatrolarının önemli oyunlarını seyircisiyle buluşturmak için yaptığı uluslararası işbirlikleri kapsamında, Sırbistan'ın Yugoslav Drama Tiyatrosu'nu Harbiye Muhsin Ertuğrul Sahnesi'nde ağırladı. Seyircinin büyük beğenisini kazanan "Kral Oidipus" oyunu ayakta alkışlandı. Sofokles'in yazdığı, Vito Taufer'in yönettiği oyunda Milan Marić, Nataša Ninković, Srđan Timarov, Bojan Dimitrijević, Aleksandar Đurica, Miloš Samolov, Nebojša Ljubišić, Zoran Cvijanović, Joakim Tasić, Marko Radojević, Milan Bobić, Luka Antonijević, Luka Sević, Veljko Stevanović rol alıyor. *(İBBŞT Basın)*

KOCAELİ ŞEHİR TİYATROSU'NDAN "HİÇ KİMSENİN ÖYKÜSÜ"

Kocaeli Büyükşehir Belediyesi Şehir Tiyatroları'nda sahneye konulan "Hiç Kimsenin Öyküsü" oyunu ilk kez sanatseverlerle buluştu. Erdi Mamikoğlu'nun yazdığı, İskender Altın'ın yönettiği tek perde ve 70 dakikalık oyunun ilk gösterimi SDKM'de gerçekleştirildi. Oyun sonunda oyuncu kadrosuna, çerçeveletilmiş oyun afişi takdim edildi. Yönetmen İskender Altın, gösterim sonrası yaptığı açıklamada, Şehir Tiyatrolarının önemini ifade ederek, Büyükşehir Belediyesi'ne teşekkür etti. Oyunun çok enteresan bir hikâyesi olduğunu dile getiren Altın, "Aynı dili konuşan iki insan, birbirine karşı savaşıyor. Oyunu tek cümleye indirirsek; 'Bir gün kardeşinle savaşırsan, ülken bölünür.' Önümüzde bunun örnekleri var. acayip bir örnek var, Yugoslavya. Dün Srebrenitsa, bugün Gazze. Bir hikaye anlatmak ancak bu zamanda bu kadar doğru olabilir. O yüzden bu oyunu yaptım" şeklinde konuştu. Bir tren kompartımanında yolları kesişen iki askeri konu alan oyun, yıllar öncesinde farklı ülkelerden gelip aynı ülkeye, aynı şehre, aynı mahalleye yerleşmiş iki göçmenin, savaşta karşıt cephelerde savaşarak barış süreciyle evlerine dönüş hikâyelerini anlatıyor. Deniz Akıcı ve Emel Pala'nın yardımcı yönetmenliğini yaptığı oyunun oyuncu kadrosunda Aytek Mete Elgün ve Sarper Saydam bulunuyor. Oyunun dekor tasarımını Eylül Gürcan, ışık tasarımını Ayşe Sedef Ayter, görsel efekti İlkay Köroğlu, ses tasarımını İlker Sevüker, hareket düzenini Sibel Sürer üstleniyor. *(tiyatro.kocaeli.bel.tr)*

GÜLDÜNYA'NIN HİKÂYESİ KARTAL'DA SEYİRCİYLE BULUŞTU

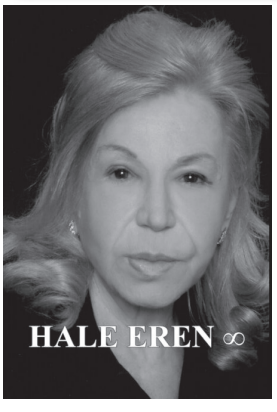
İstanbul Büyükşehir Belediyesi Şehir Tiyatroları en beğenilen oyunlarından Gül'e Ağıt'ı Kartal'da seyircisiyle buluşturdu.Töre cinayetine kurban giden Güldünya Tören'in hayat hikâyesinin anlatıldığı, Deniz Altun'un yazdığı Özgür Kaymak'ın yönettiği "Gül'e Ağıt" 9 Ocak 2024 Salı günü Kartal Bülent Ecevit Kültür Merkezi'nde sahnelendi. Seyircinin hayranlıkla izlediği oyun, uzun süre alkışlandı. *(İBBŞT Basın)*

"MAJESTİK" İZMİR DEVLET TİYATROSU'NDA İLK KEZ SEYİRCİ KARŞISINA ÇIKIYOR

Peter Quilter'in yazdığı, Nazlı Gözde Yolcu'nun dilimize çevirdiği ve Metin Arslan'ın uyarlayıp yönettiği "Majestik" adlı oyun, 10 Ocak Çarşamba günü, saat 20.00'de, Konak Sahnesinde ilk gösterimini gerçekleştirecek. Pelin Tozkoparan, Elif Özdemir, Şerife Ünsal Şenel, Fulya Atatoprak, İrem Ölmez Yurdakul, Salih Köküz, Aşkım Tuncer'in rol aldığı oyunun; dekor tasarımı Seyhan Kırca, kostüm tasarımı Esra Selah, ışık tasarımı Fuat Fırat, müzik Meltem Taşkıran ve koreografi düzeni Şebnem Şenel'e ait. Geçirdiği kalp krizi sonucu hastaneye kaldırılan Hikmet Bey, yoğun bakıma girmeden önce kızı Şebnem'e bir vasiyette bulunur. Majestik Tiyatrosunun eski görkemine kavuşup yeniden açılmasını istemektedir. Bunun için de bu tiyatroyu seven ve emeği geçen beş kadına güvenir. Onların el ele verip işbirliği yapmalarını ister. Birbirinden farklı bu beş kadın Majestik Tiyatrosunu yeniden açmak için büyük bir maceraya atılırlar... *(DT Basın)*

KAYBETTİKLERİMİZ

İstanbul Devlet Tiyatrosu emekli dekoratörü Refik Eren'in eşi, emekli dramaturgu Lale Eren'in annesi, emekli kostüm kreatörü Hale Eren vefat etti. Merhume için 23 Ocak'ta İstanbul Devlet Tiyatrosu Üsküdar Tekel Sahnesinde tören düzenlendi.

Hale Eren Kimdir?

Ülkemizin yetiştirdiği çok önemli bir kostüm tasarımcısı olan Hale Eren, 1929 Yılında İstanbul'da doğmuştur. Babası asker olduğu için ilk ve orta öğrenimini çeşitli illerde (Siirt, Urfa, Bursa, İstanbul) görmüştür. Lise öğrenimine Bursa Kız Lisesi'nde başlamış ve İstanbul Çamlıca Kız Lisesi'nde bitirmiştir. Bir yıl İstanbul Edebiyat Fakültesi Fransız Filoloji Bölümüne devam etmesinin ardından bu bölümü bırakıp İstanbul Devlet Güzel Sanatlar Akademisi'ne giren Eren, akademinin Garp Süsleme, Moda ve Tiyatro Kostümleri Bölümü'nden 1953 yılında mezun olmuştur. 1954 yılında Ankara Devlet Tiyatro ve Operası'na kostüm tasarımcısı olarak giren Eren, henüz akademiden yeni mezun ve işsizken karşılaştığı Turgut Zaim'den çok şey öğrendiğini söyler. O dönemde aynı zamanda ressam olan Turgut Zaim'in bir opera için yetiştirmesi gereken işlere yardımcı olarak görev alır. Eren, bir süre sonra, 1955 yılında Devlet Konservatuarı'nın ilk mezunlarından olan ve aynı zamanda Devlet Tiyatro ve Operası'nda Dekor ve Kostüm tasarımcısı olarak çalışan Refik Eren ile evlenmiştir. Hale Eren, 1992 yılına kadar Devlet Tiyatroları'na devam eder. Bu arada Mimar Sinan Güzel Sanatlar Üniversitesi Sahne Görüntüleri Bölümü'nde, 1997-1998 yılları arasında Sahne Kostümleri Tasarım Çizimi, Dekor-Kostüm Tarihi ve Sahne Tekniği derslerini veren Hale Eren, kostüm tasarımcısının iyi bir eğitimden geçmesi gerektiğine inanır. Ayrıca İstanbul Üniversitesi Devlet Konservatuarı'nda sanatçı öğretim görevlisi olarak çalışan Eren, Devlet Tiyatroları'nda, Devlet Opera ve Bale'sinde 260 kadar uygulamanın kostümlerini çizmiş ve realize ettirmiştir. Cumhuriyet dönemi Türk Tiyatrosu tarihine sayısız kostüm tasarımı uygulamaları ile adını yazdırmış olan Hale Eren, özellikle Şehir Tiyatroları ve Devlet Tiyatroları'nın aranan sanatçısı olarak çok sayıda ödüle de layık görülmüştür. Ağırlıklı olarak Osmanlı dönemini konu alan tarihsel oyunlar için kostüm tasarlayan Eren, opera, bale ve müzikaller için de kostüm tasarımları yapmıştır. Hale Eren'in tasarımları öncelikle titiz bir ön araştırma ve dramaturgi çalışmasından sonra oyunun anlamı ve tüm görsel unsurları birlikte hesaplanarak biçim kazanmıştır. Eren, tasarım ve uygulamalarında sanat anlayışı ve çalışma prensipleri kadar eğitimci kimliği ile de Türk Tiyatrosu uygulama alanında örnek ve yol gösterici bir sanatçı olmuştur. *(kadikoygazetesi.com)*